

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Όποιοι τις απόψεις τους δημόσια δεν λένε, κακογραμμένες στείλτε τις και όνομα δεν θέμε...

ΔΩΡΕΑΝ

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 46
www.koinonikikainotomia.gr

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022
7ο ΕΤΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Μ.Κ.Ο. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»
Υπεύθ. Σύνταξης: Δημ. Ηλιάκης (Λιοδημήτρης), τηλ. 6974322338

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΤΙΣ 31 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΠΟΥ ΕΧΕΙ 31 ΗΜΕΡΕΣ

Οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής διαφθοράς

Τα ιστορικά αίτια της διαφθοράς στην χώρα μας ανάγονται στην δημιουργία του νεοελληνικού κράτους και στο τρόπο με τον οποίο οι τοπικοί προύχοντες της προεπαναστατικής Ελλάδας εκμεταλλεύτηκαν την λειτουργία των θεσμών του αντιπροσωπευτικού συστήματος προκειμένου, μέσω της δημιουργίας εκτεταμένων πελατειακών δικτύων, να καταφέρουν να ελέγξουν την εκλογική διαδικασία.

Γράφει ο **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΝΤΖΟΥΦΑΣ**
Επικ. Καθηγητής Νομικής στο Α.Π.Θ.

Έτσι δημιουργήθηκε ένας μεγάλος δημόσιος τομέας, με την πρόσληψη στο δημόσιο να λειτουργεί ως ανταμοιβή της πολιτικής υποταγής στο κόμμα, και το πολιτικό σύστημα να αποκτήσει πελατειακά χαρακτηριστικά, τα οποία μετά την μεταπολίτευση μαζικοποιήθηκαν, δημιουργώντας πρόσφορες συνθήκες για καλλιέργεια της διαφθοράς, ανεξαρτήτως της εναλλαγής των κομμάτων στην εξουσία. Ωστόσο, η πολιτική διαφθορά δεν μπορεί να αποδοθεί στο μέγεθος του δημόσιου τομέα, ούτε στην αύξηση των κρατικών παρεμβάσεων στην οικονομία, δεδομένου ότι τα σκανδιναβικά κράτη έχουν έναν πολύ εκτεταμένο δημόσιο τομέα αλλά ελάχιστη διαφθορά.

Εξαιτίας των παραπάνω παραγόντων δεν αναπτύχθηκε μια αυτοτελής διοικητική γραφειοκρατία, η οποία τηρώντας την αρχή της νομιμότητας θα διασφάλιζε την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Η διείσδυση του κόμματος στην λειτουργία του κράτους και η αντίληψη ότι η κομματική ιδιότητα είναι μια μορφή επαγγέλματος, δημιούργησε στεγανά εντός της δημόσιας διοίκησης και οδήγησε στην ταύτιση του κομματικού με το δημόσιο συμφέρον και κατ' επέκταση στην ικανοποίηση ιδιωτικών συμφερόντων συγκεκριμένων οικονομικών παραγόντων. Η αναξιοκρατική κομματοκρατία διαμόρφωσε ομάδες συμφερόντων που απέκτησαν θέσεις επιρροής στον ευρύτερο δημόσιο τομέα κατορθώνοντας πα-

ράλληλα, μέσω ασυντόνιστων προνοιακών πολιτικών- βασιζόμενων στα δανεικά- να ουδετεροποιήσουν τις αντιδράσεις των μη νομιμοφύλων.

Αυτή η πολυσχιδής διαφθορά δεν υπονόμωσε μόνο το κράτος δικαίου και δεν διασπάθισε μόνο τον όποιο παραγόμενο πλούτο, αλλά μετατράπηκε μέσω του κυρίαρχου λαϊκισμού σε δεσπότης ήθος που νομιμοποιούσε το «δικαίωμα» στην αυθαιρεσία, και στην φοροδιαφυγή, στον αδιαφανή διορισμό στο δημόσιο, στην κοινοτική χρηματοδότηση κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου. Σε αυτό τον εκτεταμένο εκφυλισμό του δημοσίου συμφέροντος δεν υπήρχε ουσιαστικό ανάχωμα. Τόσο συντηρητικά όσο και προοδευτικά ρεύματα και κόμματα πλειοδότησαν αστόχαστα σε κάθε επιμέρους αίτημα ποικίλων κοινωνικών ομάδων, εμφανίζοντάς το ως συμφέρον του λαού γενικώς. Με αυτό τον τρόπο υποτιμήθηκε το γεγονός ότι η διαφθορά κλονίζει ορισμένες από τις βασικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η σύγχρονη δημοκρατία, όπως η ισότητα των πολιτών ενώπιον των θεσμών και η λογοδοσία στην λήψη των αποφάσεων, συμβάλλοντας έτσι στην απονομιμοποίηση του πολιτικού συστήματος.

Επιπλέον σε όσες περιπτώσεις διαπιστώθηκαν προβλήματα εξατομικευμένης διαφθοράς και έγινε προσπάθεια να καταλογιστούν πολιτικές, πειθαρχικές και ποινικές ευθύνες σε πολιτικά και μη πρόσωπα που φέρονταν ως ενεχόμενοι σε διάπραξη αδικημάτων -αυτά που στην δημοσιογραφική γλώσσα χαρακτηρίζονται ως σκάνδαλα-, αποδείχθηκε ότι υπάρχει τόσο θεσμική αδυναμία απόδοσης και εξατομικεύσης των ευθυνών, όσο και πολιτική απροθυμία, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε στην ατιμωρησία. Η υπαρκτή αυτή αδυναμία υποκαταστάθηκε από μια υπερχυλίζουσα δημοσιογραφική σκανδαλολογία. Ωστόσο, η σκανδαλολογία δεν περιορίζει, ούτε καταστέλλει την διαφθορά, αλλά αναζητά απλώς εξιλαστήρια θύματα, προκειμένου να ικανοποιηθεί το κοινό.

Αξιοκρατία και Ισότητα

Η αξιοκρατία είναι ένα κοινωνικό σύστημα στο οποίο η επιτυχία και η θέση στη ζωή εξαρτώνται κατά κύριο λόγο από τα ατομικά ταλέντα, τις ικανότητες και την προσπάθεια. Είναι ένα κοινωνικό σύστημα στο οποίο οι άνθρωποι προχωρούν με βάση τα πλεονεκτήματά τους. Ένα αξιοκρατικό σύστημα έρχεται σε αντίθεση με την αριστοκρατία, για την οποία οι άνθρωποι προχωρούν με βάση το καθεστώς και τους τίτλους της οικογένειας και άλλων σχέσεων.

Από την εποχή του Αριστοτέλη, ο οποίος επινόησε τον όρο «ήθος», η ιδέα της απονομής θέσεων εξουσίας στους πιο ικανούς ήταν μέρος της πολιτικής συζήτησης όχι μόνο για τις κυβερνήσεις αλλά και για τις επιχειρηματικές προσπάθειες. Πολλές δυτικές κοινωνίες - η ηγετική μεταξύ τους Ηνωμένες Πολιτείες - θεωρούνται συνήθως αξιοκρατικές, που σημαίνει ότι αυτές οι κοινωνίες χτίζονται στην πεποίθηση ότι ο καθένας μπορεί να τα καταφέρει με σκληρή δουλειά και αφοσίωση. Οι κοινωνικοί επιστήμονες το αναφέρουν συχνά ως «ιδεολογία του bootstrap», προκαλώντας τη δημοφιλή έννοια του «τραβήγματος» του εαυτού του «από τα μποτάκια». Ωστόσο, πολλοί αμφισβητούν την εγκυρότητα της θέσης ότι οι δυτικές κοινωνίες είναι αξιοκρατικές, ίσως και δικαίως. Υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στοιχεία, σε διαφορετικούς βαθμούς, σε κάθε μία από αυτές τις κοινωνίες για δομικές ανισότητες και συστήματα καταπίεσης που σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν ειδικά για να περιορίσουν τις ευκαιρίες με βάση την τάξη, το φύλο, τη φυλή, την εθνικότητα, την ικανότητα, τη σεξουαλικότητα και άλλους κοινωνικούς δείκτες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΑΞΙΑΣ

Στη σύγχρονη εποχή, η ιδέα ενός συστήματος διακυβέρνησης και επιχειρήσεων που βασίζεται μόνο στην αξιοκρατία δημιουργεί μια ανισότητα, καθώς η διαθεσιμότητα πόρων για την καλλιέργεια της αξίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την τρέχουσα και ιστορική κοινωνικοοικονομική κατάσταση κάποιου. Έτσι, όσοι γεννήθηκαν σε υψηλότερη κοινωνικοοικονομική θέση - αυτοί που έχουν περισσότερο πλούτο - έχουν πρόσβαση σε περισσότερους πόρους από εκείνους που γεννήθηκαν σε χαμηλότερη θέση.

Η άνιση πρόσβαση στους πόρους έχει άμεση και σημαντική επίδραση στην ποιότητα της εκπαίδευσης που θα λάβει ένα παιδί από το νηπιαγωγείο μέχρι το πανεπιστήμιο. Η ποιότητα της εκπαίδευσής κάποιου, μεταξύ άλλων παραγόντων που σχετίζονται με τις ανισότητες και τις διακρίσεις, επηρεάζει άμεσα την ανάπτυξη της αξίας και το πόσο αξιοκρατικός θα εμφανιστεί κατά την υποβολή αίτησης για θέσεις.

Ενώ η αξιοκρατία είναι ένα ευγενές ιδανικό για κάθε κοινωνικό σύστημα, η επίτευξή της απαιτεί πρώτα να αναγνωρίσουμε ότι μπορεί να υπάρχουν κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που την καθιστούν αδύνατη. Για να επιτευχθεί, λοιπόν, τέτοιες συνθήκες πρέπει να διορθωθούν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΠΟΛΙΤΕΣ

- ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΑ
- ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑΣ
- ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ
- ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΑΝΕΥΘΥΝΟΤΗΤΕΣ
- ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΑ

Το Δίκαιο & η Ηθική υπό το πρίσμα του πολέμου

Γράφει ο **ΛΑΠΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**
Νομικός, Υπ. Δρ. Διεθνών Σχέσεων, Παν/μιο Κρήτης

Υπο την έννοια ότι ο πόλεμος σαν πρακτική δεν αποτελεί μια παρόρμηση αλλά μια ενσυνείδητη επιλογή η οποία λαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και με κριτήρια τα οποία άπτονται του δικαίου πολιτισμού και της ηθικής που φέρει ο δρών.

Σε αυτό το σημείο ο πόλεμος κάθε μορφής και ο τρόπος καθώς και τα μέσα με τα οποία διεξάγεται και οι ουσιαστικοί λόγοι για τους οποίους διεξάγεται μας βοηθάει να κατανοήσουμε το Δίκαιο και την Ηθική πέρα από την απλή τυπική τους διακήρυξη. Πράξεις και επιτεύγματα όπως το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο ή η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) κ.α, είναι αποτέλεσμα των πολέμων και της προσπάθειας πρόληψής τους, είναι κείμενα δικαίου με θεσμική κατοχύρωση, τα οποία από μόνα τους αποτελούν εκτός από νομικές αλλά και ηθικές ρήτρες διεθνούς εμπέλειας γεγονός το οποίο αποτελεί πυξίδα για το Δίκαιο και την Ηθική σε ένα άναρχο και κατα βάση ρεαλιστικό διεθνές πεδίο.

Βασικά ερωτήματα που ανακύπτουν από την παραπάνω ανάλυση είναι το κατά πόσο μπορεί να αποτελέσει αντίβαρο ή να χαρακτηρίσει, το Δίκαιο και η Ηθική, την συμπεριφορά και τις σχέσεις των κρατών σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής και επίσης άλλο βασικό ερώτημα είναι το κατά πόσο ο πόλεμος ως σημείο αναφοράς του Δικαίου και της Ηθικής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δικαίος ή ηθικός και κάτω από ποιές συνθήκες. Η απόπειρα απάντησης στα παραπάνω ερωτήματα μας φέρνει αντιμέτωπους με την έννοια της λεγόμενης νομιμοποίησης, η οποία αποτελεί το εναρκτήριο λάκτισμα όλων των ενεργειών σε διεθνές επίπεδο. Η νομιμοποίηση μπορεί να είναι θεσμική-νομική ή ηθική, στην περίπτωση του πολέμου για να γίνει αποδεκτός τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο πρέπει να συντελούν τόσο η ηθική όσο και η θεσμική νομιμοποίηση, από μόνο του αυτό το γεγονός μας δηλώνει την ιδιαίτερη θέση που κατέχει

πλέον το Δίκαιο και η ηθική σε διακρατικό και διεθνές επίπεδο.

Το Δίκαιο και η Ηθική αποτελούν βασικές πτυχές του διεθνούς συστήματος το οποίο όσο άναρχο και ρεαλιστικό και αν είναι φαίνεται ότι ακόμα και στην πιο βίαιη εκδοχή του, αυτή του πολέμου, οφείλει πλέον να συνδιαλλαγεί με έννοιες όπως η Ηθική και το Δίκαιο

Η εμπύχωση προωθεί την κοινωνική αλλαγή

Η κοινωνική εμπύχωση κινητοποιεί και οργανώνει μια κοινότητα. Αυτό σημαίνει ότι η κοινωνική οργάνωση της κοινότητας αλλάζει, παρά το γεγονός ότι κάποιες φορές αλλάζει λίγο. Ο εμπυχωτής, επομένως, είναι ένας πράκτορας κοινωνικής αλλαγής ή ένας καταλύτης. Μια κοινότητα, όπως άλλα κοινωνικοί θεσμοί, δεν είναι μόνο μια συλλογή μεμονωμένων ατόμων. Είναι ένα μεταβαλλόμενο σύνολο σχέσεων, στάσεων και συμπεριφορών των μελών της.

Μια κοινότητα είναι ένα οργανικό σύστημα:

Μια κοινότητα μπορούμε να τη δούμε σαν να είναι κάτι σαν οργανισμός. Ζει και λειτουργεί ακόμα κι αν τα ανθρώπινα μέλη της έρχονται και φεύγουν, γεννιούνται ή πεθαίνουν. Ακριβώς όπως ένα ζωντανό κύτταρο, φυτό ή ζώο, ξεπερνά τα άτομά του, έτσι ένας θεσμός, ένα σχέδιο συμπεριφοράς ή μια κοινότητα ξεπερνά τους μεμονωμένους ανθρώπους της.

Κάποιοι, για παράδειγμα, έχουν μια πεποίθηση, αλλά η πεποίθηση αυτή μπορεί να επιζήσει μέσω άλλων προσώπων για πολύ καιρό μετά που θα πεθάνει ο πρώτος. Το ίδιο πράγμα γίνεται και με ένα θεσμό (όπως ο γάμος), μια οργάνωση (όπως η Πολεμική Αεροπορία), μια πόλη (όπως η Θεσ/κη), μια συνθήκη (όπως το τίναγμα των χεριών), ένα εργαλείο (όπως μια σκαπάνη) ή ένα σύστημα (όπως το μάρκετινγκ). Όλοι αυτοί ξεπερνούν τα μεμονωμένα ανθρώπινα όντα που τους φέρνουν.

Μια κοινότητα είναι ένα σύστημα - όχι ένα ανόργανο σύστημα, όπως μια μηχανή, ούτε ένα οργανικό σύστημα, όπως ένα δέντρο, αλλά ένα υπερ-οργανικό σύστημα που έχει οικοδομηθεί από ιδέες που έχουν γίνει κτήμα και από τη συμπεριφορά των ανθρώπινων όντων.

Παρά το ότι μια κοινότητα είναι ένα πολιτιστικό σύστημα μην υποθέσετε ότι είναι μια αρμονική ενότητα. Δεν είναι. Είναι πλήρη από φατρίες, αγώνες και συγκρούσεις, που βασίζονται πάνω στις διαφορές στο γένος, τη θρησκεία, την πρόσβαση στον πλούτο, τις εθνικές μειονότητες, την οικονομική και κοινωνική τάξη, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το εισόδημα, την ιδιοκτησία του κεφαλαίου, τη γλώσσα και πολλούς άλλους παράγοντες. Προκειμένου να προωθηθούν η κοινοτική συμμετοχή και η ανάπτυξη, είναι δουλειά του εμπυχωτή να φέρει αυτές τις φατρίες κοντά, να ενθαρρύνει την ανοχή και το ομαδικό πνεύμα, και να λάβει αποφάσεις αμοιβαίας συναίνεσης.

Για να προωθήσει ο εμπυχωτής την κοινωνική αλλαγή σε μια κοινότητα, είναι απαραίτητο να γνωρίζει πώς λειτουργεί το σύστημα, και έτσι πώς θα ανταποκριθεί στις αλλαγές. Ακριβώς όπως ένας μηχανικός (ένας εφαρμοσμένος φυσικός επιστήμονας) πρέπει να ξέρει πώς λειτουργεί μια μηχανή, ο κοινοτικός διευκολυντής πρέπει να γνωρίζει πώς λειτουργεί μια κοινότητα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Νόμιμο και Ηθικό στην Πολιτική

Ο μεγάλος φιλόσοφος Immanuel Kant, είχε πει σχετικά με την ηθική, ότι "εάν αυτή γινόταν ηθικός νόμος για όλη την ανθρωπότητα, θα δημιουργούσε την ιδανική παγκόσμια κοινότητα...".

Γράφει ο **ΧΡ. Ι. ΣΤΕΦΑΝΑΔΗΣ**
Καθηγητής Καρδιολογίας

Δυστυχώς όμως, οι ηθικές αρχές δεν υπάγονται σε νομικά πλαίσια, αλλά είναι προσωπική υπόθεση και τρόπος ζωής του κάθε ενός. Αυτός είναι ο λόγος, που σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει διάσταση μεταξύ νόμου και ηθικού. Δηλαδή, ενώ οι νόμοι έχουν φτιαχτεί για να προστατεύουν τις κοινωνίες από συμπεριφορές των πολιτών που θα δημιουργούσαν προβλήματα ή και θα απειλούσαν ακόμα την κοινωνική συνοχή, οι ηθικές αρχές μπορεί να περιλαμβάνουν το νόμιμο, αλλά είναι κάτι πολύ περισσότερο και ευρύτερο, αφού έχουν άμεση σχέση με την ιδιαίτερη ψυχική δομή του κάθε ανθρώπου. Ένα παράδειγμα: Ένας νομοταγής πολίτης δεν κλέβει γιατί φοβάται την τιμωρία που προβλέπεται από τον νόμο. Ένας ηθικός πολίτης όμως, δεν κλέβει επειδή πιστεύει ότι η κλοπή δεν είναι καλό..

Όσον αφορά τώρα την πολιτική ηθική. Εδώ το θέμα είναι πολύ πιο σοβαρό, γιατί η ενασχόληση με την πολιτική είναι μια υποχρέωση που δεν επιβάλλε-

ται, αλλά αναλαμβάνεται εθελοντικά!

Πράγματι, ένας νομοταγής πολιτικός φροντίζει να προσαρμόσει τις δραστηριότητες του στα νομικά και συνταγματικά πλαίσια που τις ορίζει.. Ένας ηθικός πολιτικός όμως, έχει αυτές τις δραστηριότητες, που πέρα από τους νόμους και το Σύνταγμα, πιστεύει ότι είναι σε αρμονία με το περί δικαίου αίσθημα του Λαού αλλά και με τον δικό του ηθικό κώδικα.

Και στο κρίσιμο ερώτημα, εάν η ηθική διδάσκει, την απάντηση την δίνει ο Σταγειρίτης φιλόσοφος, ο Αριστοτέλης που δυόμισι χιλιάδες χρόνια πριν, είπε:

«Έχουμε τις αρετές επειδή τις έχουμε ήδη εφαρμόσει στην πράξη, όπως γίνεται με όλες τις τέχνες. Γιατί

αυτά που πρέπει να τα μάθει για να τα κάνει, τα μαθαίνει κανοντάς τα, όπως π.χ. γίνεσαι οικοδόμος χτίζοντας οικοδομές και κιθαριστής παίζοντας κιθάρα. Με τον ίδιο τρόπο γινόμαστε δίκαιοι κάνοντας δικαίες πράξεις, σώφρονες κάνοντας σώφρονες πράξεις και γενναίοι κάνοντας γενναίες πράξεις...».

Επομένως, την αρετή και την ηθική ο κάθε πολίτης θα πρέπει να την έχει ήδη κατοχυρώσει σε ατομικό επίπεδο, προτού ασχοληθεί με τα κοινά.. Δηλαδή προτού μπει στην πολιτική ...

Γιατί μετά είναι πλέον αργά ...

- Ο πολιτικός, θα πρέπει να κάνει υπέρβαση, δίνοντας το παράδειγμα στον λαό.

Μάικλ Σαντέλ: Να μετακινηθούμε από την αξιοκρατία στην αξιοπρέπεια της εργασίας

Όταν η επιλογή για την εργασία και τον κοινωνικό ρόλο είναι ο νεοπισμός, το πελατειακό σύστημα, η κληρονομικότητα, ακόμη και η διαφθορά, τότε η αξιοκρατία φαίνεται σαν μία αρχή που απελευθερώνει. Όλοι πρέπει να εξετάζονται με βάση την αξία τους, ανεξάρτητα από τους δεσμούς που έχουν π.χ. μέσω της οικογενείας τους. Αυτή είναι η υπόσχεση της αξιοκρατίας. Γι' αυτό», «είναι κάπως παράδοξο ότι μία αρχή που υπόσχεται περισσότερη ισότητα έχει στην πραγματικότητα μετατραπεί σε μία δικαιολογία για ανισότητα ακόμη και σε επίπεδο κοινωνικής αναγνώρισης.

Αυτοί που ανέβηκαν την κοινωνική σκάλα νόμισαν πως το γεγονός ότι βρέθηκαν εκεί ήταν αποτέλεσμα μόνο των δικών τους ενεργειών και ότι αυτό είναι το μέτρο της αξίας τους – σε αντίθεση με όσους αγωνίζονται ή και δυσκολεύονται, έχοντας ίσως μείνει πίσω λόγω της παγκοσμιοποίησης, που μάλλον είναι άξιοι της μοίρας τους».

Στις κοινωνίες μας, όπου η αξία και η επιτυχία ορίζονται σε μεγάλο βαθμό με όρους της αγοράς, η επιτυχία δυστυχώς ορίζεται ως οικονομική επιτυχία με συνακόλουθη πρόσβαση σε θέσεις εργασίας με υψηλές αποδοχές. Και πριν από αυτό υπάρχει η είσοδος σε πανεπιστημιακά ιδρύματα που ανοίγουν τις πόρτες για τέτοιες καριέρες.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 40 ετών περίπου, η παγκοσμιοποίηση βάθυνε την ανισότητα στα εισοδήματα και στον πλούτο. Τα κατεστημένα πολιτικά κόμματα τόσο της Κεντροδεξιάς όσο και της Κεντροαριστεράς απάντησαν στη δι-

ευρυνόμενη ανισότητα και στην απώλεια θέσεων εργασίας όχι προτείνοντας μία ουσιαστική διαρθρωτική μεταρρύθμιση της οικονομίας αλλά αντιθέτως λέγοντας στους εργάτες ότι το πρόβλημα είναι αυτοί οι ίδιοι και όχι η δομή της οικονομίας».

Σε αυτό το πλαίσιο, η πρόταση ήταν ότι αν κάποιος ήθελε να είναι ανταγωνιστικός πρέπει να πάρει ένα πτυχίο πανεπιστημίου. Αυτή η ρητορική αντικατοπτρίζει μία λύση που δεν είναι λύση. Και αυτό όχι επειδή δεν πρέπει να ενθαρρύνουμε τους ανθρώπους να πάνε στο πανεπιστήμιο. Αυτό όμως που έχασαν οι ελίτ αλλά και τα κατεστημένα κόμματα ήταν η προσβολή που ενυπάρχει σε αυτή τη συμβουλή. Το μήνυμα που έστειλε στους εργαζομένους ήταν ότι αν δεν έχετε πτυχίο και δυσκολεύεστε στη νέα οικονομία, τότε η αποτυχία είναι δικό σας φταίξιμο»

«ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΘΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

«Συχνά υποθέτουμε – και οι πολιτικοί ενισχύουν αυτή την υπόθεση – ότι ο τρόπος με τον οποίο η τεχνολογία απειλεί την απασχόληση είναι απλά κάτι το φυσιολογικό, ότι η τεχνολογία έχει μία λογική πέραν του ανθρώπινου ελέγχου. Πρόκειται για μία λανθασμένη οπτική της τεχνολογίας. Η τεχνολογία δεν είναι μία απλή δύναμη της φύσης. Μπορεί να προσανατολιστεί προς συγκεκριμένη κατεύθυνση και δεν υπάρχει κανένας λόγος να καταστρέφει δουλειές για όσους δεν διαθέτουν

πανεπιστημιακή εκπαίδευση, αλλά να κατευθυνθεί προς την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων. Μιλάμε για πολιτικές αποφάσεις, όπως και για επενδυτικές προτεραιότητες».

Μία δικαιότερη κοινωνία είναι, η καλύτερη απάντηση στον λαϊκισμό. «Αυτό είναι το κεντρικό πολιτικό ερώτημα των ημερών μας. Πρέπει να σκεφθούμε υπεύθυνα τις πολιτικές μας επιλογές, ώστε να αντιμετωπίσουμε τις αγωνίες και τη δυσσέρεσκεια που οδηγούν πολλούς ανθρώπους στον δεξιό λαϊκισμό. Αυτό σημαίνει, «ότι οι κατεστημένες πολιτικές δυνάμεις θα πρέπει να έχουν ένα όραμα για μία δικαιότερη κοινωνία, τόσο από την άποψη της δικαιοσύνης της αναδιανομής όσο και της δικαιοσύνης της συνεισφοράς». Και το πρώτο βήμα είναι η αξιοπρέπεια της εργασίας, καθώς η εργασία «δεν αφορά μόνο το να βγάζει κάποιος τα προς το ζην. Αφορά τη συνεισφορά ενός ανθρώπου στην οικονομία και στο κοινό καλό. Να κερδίζει την κοινωνική αναγνώριση για αυτό που κάνει».

Το παράδειγμα της φορολογίας είναι ενδεικτικό. «Ο τρόπος με τον οποίο φορολογούμε αντανάκλα τις αξίες μας. Αυτό που σήμερα βλέπουμε είναι ότι επενδύσεις κεφαλαίου ή όσοι ασχολούνται με τη χρηματοοικονομική κερδοσκοπία φορολογούνται χαμηλότερα από την εργατική τάξη».

Επίσης, ένας φόρος στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές ή στις ψηφιακά στοχευμένες διαφημίσεις που κατακλύζουν τις εταιρείες κοινωνικών δικτύων θα ήταν κινήσεις προς τη σωστή κατεύθυνση.

Δημόσια διοίκηση και κράτος

Πολύ μελάνι χύθηκε τις τελευταίες μέρες για την μη προσέλευση των δημοσίων υπαλλήλων στην αξιολόγηση που ομολογώ ότι δεν γνωρίζω σε ποιά βάση θα γίνονταν και με τι κριτήρια.

Το μόνο που ξέρω είναι ότι αυτή αποτελεί μνημονιακή υποχρέωση, οι εταιρείοι αξίωσαν το αυτόνομο για κάθε ευνομούμενο κράτος.

Με την ιδιότητα μου ως τέως υπάλληλος ΝΠΔΔ θέλω να καταθέσω κάποιες απόψεις και ιστορικά γεγονότα τα οποία έζησα και τα οποία απετέλεσαν την απαρχή της σημερινής πλήρους απαξίας της Δημόσιας Διοίκησης.

Προσλήφθηκα στα μέσα της δεκαετίας του 70 κατόπιν εξετάσεων σε οργανισμό που υπάγονταν στο ΥΔΕ ως δόκιμος διοικητικός υπάλληλος. Ο φάκελος κάθε υπαλλήλου εμπεριείχε την κρίση του άμεσου προϊστάμενου, του τμηματάρχη του, του διευθυντή και του Γενικού διευθυντή του Οργανισμού. Επίσης συμπεριελάμβανε τις τυχόν ποινές που είχε ο υπάλληλος κατά την διάρκεια της θητείας του, οι οποίες ήταν κατά κανόνα χρηματικές, δηλαδή περικοπές μισθού.

Στη πορεία της θητείας του ο δημόσιος υπάλληλος ανά διετία αξιολογούτο βάσει του φακέλου του και των τυπικών του προσόντων από το Υ.Σ. προκειμένου να τύχει μισθολογικής ή βαθμολογικής προαγωγής. Για την κάλυψη της θέσεως των διευθυντών και των γενικών διευθυντών, κατά τον τότε ισχύοντα Υπαλληλικό Κώδικα απαιτήτο, του-

λάχιστον εικοσάετης ευδόκιμος υπηρεσία, ώστε οι καταλαμβάνοντες τις θέσεις αυτές να έχουν πλήρη γνώση και εμπειρία επί του υπηρεσιακού τους αντικειμένου και συνεπώς αποτελούσαν τους πλέον ενδεδειγμένους συμβούλους και παραστάτες των εκάστοτε πολιτικών τους προϊσταμένων.

Η ραχοκοκαλιά της Δ. Διοίκησης στην Ελλάδα έσπασε με τον περίφημο νόμο 1232 του 1982 που αποτέλεσε την απαρχή των δεινών του κράτους δια της άλωσης της εξουσίας από τον κομματικό στρατό. Με τον νόμο αυτό καταργούνται οι γενικοί διευθυντές και στην θέση τους προσλαμβάνονται στα γραφεία των υπουργών και υφυπουργών, γενικοί γραμματείς, σύμβουλοι, μετακλητοί, και πάσης φύσεως συνεργάτες άσχετοι με το αντικείμενο και βεβαία υπέρογκα αμειβόμενοι. Όλοι αυτοί αλλαζαν κάθε φορά που αλλαζε η κυβέρνηση.

Επίσης αλλάζει και η σύνθεση των υπηρεσιακών συμβουλίων με την κατάργηση του δικαστικού εκπροσώπου και την εκπροσώπηση των υπαλλήλων από αιρετούς συναδέλφους.

Το Δημόσιο εισέρχεται αργά αλλά σταθερά στο βασίλειο του κομματισμού και των διακρίσεων. Καταργήθηκαν τότε 175 γενικοί διευθυντές, αυτό δε το αποκάλεσαν «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ»

Οι πολιτικές παρεμβάσεις στην άσκηση Διοίκησης, αλλά και στους διορισμούς των υπαλλήλων, είχαν σα αποτέλεσμα αφενός να μην διορίζονται οι καλύτεροι, αφετέρου να παραλύσει η λειτουργία

Δείτε πώς διέλυσε το κράτος ο κομματισμός και ο συνδικαλισμός των αχρήστων

για του μηχανισμού και ακολουθούν:

Η κατάργηση των φακέλων κρίσεως υπηρεσιακής επίδοσης που εξαγγέλθηκε με τυμπανοκρουσίες «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ» κι αυτή.

Η κατάργηση της βαθμολογικής ιεραρχίας (βαθμολογίου) και η καθιέρωση της ανά διετία μισθολογικής προαγωγής όλων ανεξαιρέτως των δημοσίων υπαλλήλων «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ».

ΣΥΝΕΠΕΙΑ. Κατάργηση παντός εσωτερικού ελέγχου της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ. Αναξιοκρατία και εκτεταμένη διαφθορά

Την δεκαετία εκείνη και τα επόμενα χρόνια προσελήφθησαν 150.000 νέοι δημόσιοι υπάλληλοι, τόσοι όσους απαιτήσε η Τρόικα να απολυθούν. Έκτοτε οι προϊστάμενοι και οι διευθυντές διορίζονται με κομματικά κριτήρια στο Δημόσιο που μέχρι να αρχίσουν να καταλαβαίνουν που βρίσκονται απολύονται από τους επόμενους για να τοποθετηθούν πάλι ημέτεροι.

Κλείνοντας θα πω ότι όποια κυβέρνηση αναλάβει στη συνέχεια, δεν μπορεί να κάνει τίποτα, όσο καλές προθέσεις κι αν έχει, αν δεν εξυγιανθεί ο Δημόσιος Τομέας που είναι ο πυλώνας της ανάπτυξης.

ΕΛΕΝΗ - ΛΙΑΝΑ ΙΑΤΡΟΥ

ΟΙ ΑΛΟΓΙΣΤΟΙ, ΟΙ ΑΝΙΣΧΥΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΩΟΙ

Οι πιστωτές έχουν την τάση να θεωρούνται ως «άγιοι», οι οφειλότες ως «αμαρτωλοί». Η αρετή είναι συνδεδεμένη με τους πρώτους (σύνεση, σκληρή δουλειά), και η κακία στους δεύτερους (απερισκεψία, τεμπελιά). Αυτό το είδος της γλώσσας θέτει σε κίνδυνο την αξιοπρέπεια, την τιμή και τον αμοιβαίο σεβασμό. Προκαλεί τα βασικά καθώς και τα ευγενή συναισθήματα, συμπεριλαμβανομένων της δυσaráσκειας, του παράπονου και της οργής.

Η οικοδόμηση της αξιοπιστίας στις αγορές κρατικών ομολόγων έγινε μόδα μετά την δεκαετία του 1970: Αυτό που είχε σημασία για την κρατική πιστοληπτική ικανότητα ήταν η διαχείριση των προσδοκιών της αγοράς, ένα βασικό στοιχείο των οποίων ήταν η ψυχολογία της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Τα κράτη όφειλαν να αποκαταστήσουν την αξιοπιστία τους με αυξήσεις φόρων, μείωση των θέσεων απασχόλησης και των μισθών του δημόσιου τομέα, και περικοπές των παροχών. Έπρεπε να ευθυγραμμιστούν με τα τεχνοκρατικά γιατροσόφια των μη εκλεγμένων φορέων: Κεντρικών τραπεζών, διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και λόμπι των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Ωστόσο, η αξιοπιστία με αυτή την στενή έννοια του όρου είναι μόνο ένα τμήμα μιας πολύ μεγαλύτερης και πιο περίπλοκης πολιτικής ιστορίας για το πώς τα κράτη μπορούν να διατηρήσουν καλύτερα την φήμη και την ισχύ τους.

Οι δείκτες της απώλειας της εμπιστοσύνης των πιστωτών είναι τα υψηλότερα επιτόκια για το χρέος. Οι δείκτες της απώλειας της δημόσιας εμπιστοσύνης είναι η κοινωνική διαμαρτυρία, τα εκλογικά κέρδη των εξτρεμιστικών κομμάτων και η μετατόπιση των κεντρικών κομμάτων προς τον ενανθισμό εξτρεμιστικών θέσεων.

Το να γίνονται συζητήσεις για τους πιστωτές και τους οφειλότες χωρίς να υπάρχουν υπονοούμενες κριτικές περί ηθικής αξίας είναι κάτι πολύ δύσκολο -αλλά είναι καιρός να γίνει.

Kenneth Dysom

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

1. Έννοια της αρχής

Τη δράση των διοικητικών οργάνων είναι αλήθεια ότι τη διαπνέουν σε μεγάλο βαθμό η σκοπιμότητα και το συμφέρον της υπηρεσίας. Στα σύγχρονα όμως κράτη υπερισχύει έναντι αυτής της κατευθυντήριας γραμμής μια επικρατέστερη αρχή, η αρχή της νομιμότητας. Το συμφέρον και η σκοπιμότητα κατευθύνουν τη δράση της διοίκησης με την προϋπόθεση όμως πως οι λαμβανόμενες αποφάσεις δεν αντιστρατεύονται προς την αρχή της νομιμότητας. Ουσιαστική νομιμότητα σημαίνει ότι κάθε συγκεκριμένη διοικητική απόφαση πρέπει να μην αντίκειται προς τους κατά την έκδοση της ισχύουσας πράξης κανόνες. Αν για παράδειγμα μια πράξη ορίζει για την πρόσληψη δημοσίου υπαλλήλου ως προσόν το πτυχίο Ανώτατης Σχολής, τότε η διοικητική αρχή δε μπορεί να μην τηρήσει αυτή την πράξη, γιατί διαφορετικά ο διορισμός πάσχει από ουσιαστική παρανομία. Ούτε η διοίκηση ούτε το δικαστήριο μπορούν να αρνηθούν στο διοικούμενο την εφαρμογή ισχύοντος κανόνα τον οποίο αυτός επικαλείται. Η αρχή της ουσιαστικής νομιμότητας απαγορεύει τη λήψη συγκεκριμένης απόφασης αντίθετης προς ισχύουσα πράξη κανόνα.

2. Καθιέρωση της αρχής στο Σύνταγμα

Η αρχή της νομιμότητας ως θεμελιώδης αρχή που διέπει τη συνολική έννομη τάξη κατοχυρώνεται σε αρκετές συνταγματικές διατάξεις. Συγκεκριμένα στο άρθρο 5 παρ. 3 του Συντάγματος, στο άρθρο 7 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της νομιμότητας στο ποινικό δίκαιο, στο άρθρο 26 με τη διάκριση των εξουσιών, στο άρθρο 50 που καθορίζει ότι αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι μόνο αυτές που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, στο άρθρο 78 με την αρχή της νομιμότητας στο χώρο του φορολογικού δικαίου, στο άρθρο 82 παρ. 2 για τη χάραξη της γενικής πο-

λιτικής της χώρας από την κυβέρνηση σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων, στα άρθρα 94 και 95 που ορίζουν πως μόνο τα δικαστήρια μπορούν να ακυρώνουν τις διοικητικές πράξεις, καθώς και με τη ρητή αναφορά στην υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφώνεται με τις δικαστικές αποφάσεις. Ανάμεσα στο κράτος και κάθε ιδιώτη υπάρχει μια γενική κυριαρχική σχέση, που προκύπτει από την κυριαρχία του κράτους και έχει ως άκρα όρια τα ατομικά δικαιώματα του ανθρώπου.

3. Συνέπειες παραβίασης της αρχής

Κάθε ενέργεια διοικητικής αρχής ή οργάνου που ήθελε τυχόν επιχειρηθεί κατά παράβαση των νομικών κανόνων που τη διέπουν τελεί έξω από τα πλαίσια των νομικών περιορισμών που τους οριοθετεί το δίκαιο ως σύνολο κανόνων νομιμότητας. Στις περιπτώσεις που πρόκειται για απλή διοικητική ενέργεια υλική, όποιος ζημιώθηκε από αυτή δικαιούται να ζητήσει μόνο από τον πολιτικό δικαστή την ανόρθωση της περιουσιακής βλάβης που υπέστη.

4. Συμπέρασμα

Γίνεται λοιπόν σαφές, πως η εν λόγω αρχή αποτελεί μια εκ των κορυφαίων αρχών της συνολικής έννομης τάξης. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι σύμφωνα με το 93 παρ. 4 του Συντάγματος τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο το περιεχόμενο του οποίου αντίκειται προς το Σύνταγμα, ενώ και σύμφωνα με το 87 παρ. 2 οι δικαστές σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος. Η αρχή της νομιμότητας καταδεικνύει αφενός το σεβασμό στα δικαιώματα των ιδιωτών και την υποχρέωση διαφύλαξής τους και αφετέρου το σεβασμό της διοίκησης απέναντι στο εκάστοτε ισχύον νομικό καθεστώς.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Συντεχνίες, αυτές οι απαίσιες...

Η συντεχνία ήταν, επαγγελματική οργάνωση κλειστή και αυτοδιοικούμενη, που αναπτύχθηκε στη Δυτική Ευρώπη κατά το Μεσαίωνα. Πράγματι, οι παλιές συντεχνίες ήταν οργανωμένες σαν κλειστές επαγγελματικές οργανώσεις, που συγκέντρωναν τους τεχνίτες ενός κλάδου, όπου όμως τα νέα μέλη δεν έμπαιναν αυτοδίκαια, όπως σήμερα στα συνδικάτα, αλλά έπρεπε να περάσουν από δοκιμαστική περίοδο και ίσως να δώσουν κάποιον όρκο. Στη συντεχνία δεν ήταν όλοι ίσοι: υπήρχε ο μάστορας, ο βοηθός του (ο κάλφας) και ο μαθητευόμενος (το τσιράκι). Για να γίνει ο μαθητευόμενος βοηθός και στη συνέχεια μάστορας, έπρεπε να περάσει από πολύχρονη μαθητεία και, εννοείται, τα «μυστικά του επαγγέλματος» απαγορευόταν να διαδίδονται παραέξω. Άλλωστε, το κίνημα των μασόνων ξεκίνησε, θαρρώ, από κλειστές συντεχνίες μαστόρων του μεσαίωνα: τέκτονες, παναπεί μαστορες της οικοδομικής τέχνης.

Να προσθέσω ότι οι όροι κάλφας και τσιράκι, που είναι τουρκικής αρχής, αναφέρονται στην ανατολική μορφή συντεχνίας, το εσνάφι ή σινάφι (από τουρκ. esnaf) της οθωμανικής αυτοκρατορίας: αν και θα ξαναπροσθέσω ότι και στα βυζαντινά χρόνια υπήρχαν συντεχνίες ή αδελφότητες ή ανάλογες μορφές επαγγελματικής οργάνωσης. Πάντως, το σινάφι παλιότερα το βρισκαμε γραμμένο και συνάφι, συγκινητική παρετυμολογία από τη συνάφεια.

Όμως, σήμερα, όταν θα δείτε να λένε στην Ελλάδα για συντεχνίες, δεν εννοούν βέβαια τα σινάφια: συντεχνία στη σημερινή πραγματικότητα είναι μειωτικός όρος για οργανωμένη ομάδα με κοινά συμφέροντα, που επιδιώκει την εξυπηρέτησή τους με τρόπο που έρχεται σε αντίθεση με το δημόσιο αίσθημα. Λένε επίσης

ότι η τάδε ή η δείνα ομάδα προωθεί τα συντεχνιακά της συμφέροντα ή τα στενά συντεχνιακά της συμφέροντα, αδιαφορώντας για το κοινό συμφέρον.

Ωστόσο, η αρνητική χροιά των λέξεων συντεχνία, συντεχνιακός δεν είναι τόσο παλιά. Θα έλεγα ότι εμφανίστηκε γύρω στη δεκαετία του 1960 και βέβαια άνθισε μετά τη μεταπολίτευση. Η πιο παλιά αρνητική χρήση του συντεχνιακός, με την έννοια του στενού συμφέροντος μιας οργανωμένης ομάδας, σύμφωνα με το ότι και πολύ βαθύ ψάξιμο που έκανα, είναι από την άνοιξη του 1967, πριν από τη χούντα βέβαια, όταν σε ανακοίνωσή του το ΦΔΚ (το κόμμα των αποστατών, η γιαγιά μου το έλεγε Φίδι κολοβό) καταγγέλλει τους καθηγητές του Πολυτεχνείου, ότι κοιτάζουν να λύσουν μόνο «τα στενότερα συντεχνιακά των προβλήματα».

Προπολεμικά, ο όρος συντεχνιακός είχε μίαν άλλη σημασία, ήταν το συντεχνιακό κράτος που έλεγε ότι έφτιαξε ο Μουσολίνι, στο οποίο ρόλο έπαιζαν οι οργανωμένες επαγγελματικές ομάδες. Αυτό το λέμε και κορπορατισμό, όπου δηλαδή οι διάφορες επαγγελματικές ομάδες, υπό την αιγίδα του (φασιστικού) κράτους, συνεργάζονται και διασφαλίζουν την κοινωνική ειρήνη. (Κι εδώ, όποιος θέλει να συμπληρώσει ή να διορθώσει, καλώςδεχτος).

Λίγο παλιότερα, ας πούμε στις αρχές του εικοστού αιώνα, συντεχνίες ονομάζονταν οι διάφορες επαγγελματικές οργανώσεις: βέβαια, εκείνες οι συντεχνίες, που συσπείρωναν και τον εργοδότη και τον εργαζόμενο (π.χ. η συντεχνία των αρτοποιών είχε και φουρνάρηδες και αρτεργάτες μέσα) δεν άντεξαν στην όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων: κάποιες μετεξελίχθηκαν σε επαγγελματικούς συνδέσμους.

ΟΛΓΑ ΚΟΥΝΑΔΗ

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

Νομικός, προσκεκλημένος διδάσκων
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΔΠΘ

Πανανθρώπινο αίτημα: Οι δυσκολίες υλοποίησής του για δικαιοσύνη & προτεινόμενες πρακτικές λύσεις

Ο 21ος αιώνας ανέτειλε με τις κατάλληλες προϋποθέσεις. Ο ψυχρός πόλεμος είχε τελειώσει και η τεχνολογική ανάπτυξη των επικοινωνιών και του διαδικτύου είχαν απογειώσει τις δυνατότητες για καλύτερευση του βιοτικού επιπέδου σε παγκόσμιο επίπεδο. Εντούτοις, μια πληθώρα προβλημάτων προστέθηκαν στα προηγούμενα. Νέοι πόλεμοι, εμφύλιες συγκρούσεις, παγκόσμια τρομοκρατία, γενικευμένη ανασφάλεια και διεύρυνση της παγκόσμιας ανισότητας στην κατανομή του πλούτου. Κοινή συνισταμένη η αδικία η οποία παρέμεινε ζητούμενο.

Η ηθική αποτελεί το σύνολο των αντιλήψεων που κυριαρχούν σε έναν τόπο μια χρονική περίοδο, οι οποίοι καθορίζουν το σωστό και το λάθος στην ανθρώπινη συμπεριφορά. Συγχρόνως, η δικαιοσύνη απαρτίζεται από το σύνολο των υποχρεωτικών κανόνων που ισχύουν σε έναν τόπο μια δεδομένη χρονική στιγμή, οι οποίοι ορίζουν τη νομιμότητα των ανθρώπινων ενεργειών. Ανάμεσα στην ηθική και στο δίκαιο τοποθετείται η δεοντολογία που εστιάζει στο πώς πρέπει να ενεργεί ένα άτομο σε έναν τόπο μια δεδομένη στιγμή. Δυστυ-

χώς, οι έννοιες της ηθικής και της δικαιοσύνης διαθέτουν δύο κοινά χαρακτηριστικά που εξ αρχής καθιστούν το εγχείρημα δύσκολο.

Αμφότερες διαφέρουν από τόπο σε τόπο καθώς επίσης μεταβάλλουν το περιεχόμενό τους στο διάβα του χρόνου. Δεν διαθέτουν σταθερό εννοιολογικό περιεχόμενο. Από την άλλη, η ηθική διαφέρει από την έννοια της δικαιοσύνης σε ένα βασικό στοιχείο. Η παραβίαση της ηθικής δεν επιφέρει καμία έννομη συνέπεια.

Ως εκ τούτου, η πολιτική ηθική στις διεθνείς σχέσεις δεν αποτελεί θέσφατο ή ένα ιερό τοτέμ. Απεναντίας, το βάρος μάλλον θα πρέπει να δοθεί στο δίκαιο τόσο ως προς το περιεχόμενό του όσο και στη παγκόσμια γεωγραφικά ομογενοποίησή του. Ο σύγχρονος κόσμος αποτελείται από περίπου διακόσια κράτη. Η κοινή βούληση των κρατών μπορεί να διαμορφώσει έναν κοινό τόπο δικαιοσύνης μέσω κυρίως των διεθνών συνθηκών. Γιατί όμως δεν συμβαίνει αυτό; Ιστορικά, οι στάχτες του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου δημιούργησαν μια διάρρηξη στην έννοια της ηθικής.

Οι άνθρωποι άρχισαν ταχέως να αμφισβητούν

και να αρνούνται όλες τις μέχρι τότε παραδεγμένες αλήθειες και αντιλήψεις στα πλαίσια ενός άκρατου δικαιωματοσπιού. Παράλληλα, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, προϊόν διεθνούς συνθήκης, κάλυψε ασυνείδητα το ανακύψαν κενό μέσω μιας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας με ένα ελάχιστο κοινό νομικό υπόβαθρο. Γιατί επομένως, η έννοια της δικαιοσύνης παρέμεινε ζητούμενη στη σύγχρονη εποχή; Η μελέτη των παθογενειών της δικαιοσύνης μάλλον πρέπει να επικεντρωθεί στις αδυναμίες της διεθνούς εννόμου τάξεως. Η μη επικύρωση συνθηκών, οι δυνατότητες αποδέσμευσης και μη δέσμευσης στις διεθνείς σχέσεις όπως οι επιφυλάξεις των συνθηκών, η προαιρετική δικαιοδοσία των διεθνών δικαστηρίων, η διασπορά και η έλλειψη ομογενοποίησης των διεθνών δικαστηρίων, η έλλειψη παγκόσμιου κατασταλτικού μηχανισμού όπως διεθνούς αστυνομίας, ζητήματα έκδοσης, η λειτουργία του ΟΗΕ, η μέθοδος ψηφοφοριών όπως το δικαίωμα της αναβλητικής αρνησικυρίας και γενικότερα ο τρόπος λήψης και μη λήψης αποφάσεων αποτελούν ζητήματα τα οποία χρήζουν διερεύνησης.

Κυβερνοεπιθέσεις, Σπάνιες Γαίες: Αντιπαράθεση Κίνας- Ρωσίας με Δύση

ΕΙΡ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Υπ. Δρ. Πολιτικής Επιστήμης
& Διεθνών Σχέσεων,

Εδώ και σχεδόν πέντε δεκαετίες, το διαδίκτυο αναπτύχθηκε και εξαπλώθηκε παγκοσμίως σε μεγάλο βαθμό υπό την καθοδήγηση των ΗΠΑ. Για πολλά χρόνια, οι εταιρείες κοινωνικών μέσων ενημέρωσης της Αμερικής έχουν κατηγορηθεί ότι «εξάγουν» τον πολιτισμό και την πολιτική των ΗΠΑ στον υπόλοιπο κόσμο. Το «Μεγάλο Τείχος προστασίας» ή «Το Σινικό Τείχος του διαδικτύου» της Κίνας είναι ένα αυστηρό σύνολο πρωτοκόλλων λογοκρισίας του διαδικτύου που επιβάλλει η κινεζική κυβέρνηση. Ο Κινέζος πρόεδρος Xi Jinping προώθησε την ιδέα της «κυριαρχίας στον κυβερνοχώρο», ζητώντας από τις άλλες χώρες να σεβαστούν τις πρακτικές διακυβέρνησης του Διαδικτύου της Κίνας. Η λογοκρισία είναι ζήτημα εθνικής ασφάλειας για το κινέζικο κράτος. Σύμφωνα με το «Spectator Index» δημοσίευσε έναν κατάλογο εταιρειών που «δεν έχουν θέση» στο κινέζικο διαδίκτυο. Περιλαμβάνει την αναζήτηση Google, Gmail, Yahoo, Facebook, YouTube, Wikipedia, Twitter, Netflix, Instagram, WhatsApp και Dropbox, καθώς και τις ιστοσελίδες BBC, The New York Times και τον Economist. Το Πεκίνο θορυβήθηκε από τον ρόλο που τα κοινωνικά μέσα διαδραμάτισαν στην Αραβική Άνοιξη και την Πράσινη Επανάσταση του 2009 στο Ιράν και για αυτό απέκλεισε εντελώς την πρόσβαση στο Facebook.

Μια άλλη πιθανή αιτιολογία της απαγόρευσης εντοπίζεται στις ταραχές που ξέσπασαν τον Ιούλιο του ίδιου έτους ανάμεσα σε μουσουλμάνους Ουιγούρους και Κινέζους Χαν στη δυτική περιφέρεια Χίντζιανγκ. Το ρωσικό ελεγχόμενο εγχώριο διαδίκτυο ταυτίζεται με την επίσημη εκδοχή του «μεγάλου τείχους προστασίας» και αποσκοπεί στον κρατικό έλεγχο του κυβερνοχώρου. Η φιλοσοφία του επιτάσσει να διακόψει τις συνδέσεις της Ρωσίας με τον

Παγκόσμιο Ιστό και να τις αντικαταστήσει με το δικό του ελεγχόμενο «εγχώριο διαδίκτυο», γεγονός που ενδέχεται να πυροδοτήσει αντιδράσεις στο εσωτερικό. Το Runet, το αυτόνομο Internet της Ρωσίας, αποσκοπεί να αποκρούσει επιθέσεις από το εξωτερικό, αναβιώνοντας το «σιδηρούν παραπέτασμα στο διαδίκτυο» για την προστασία της εθνικής ασφαλείας της ως πυρηνική δύναμη.

Την ίδια στιγμή, διαφαίνονται στον ορίζοντα υβριδικές απειλές, που απαρτίζονται από μια συντονισμένη σύζευξη στρατιωτικών και μη μέσων, ακροβατώντας μεταξύ πολέμου και ειρήνης για την επίτευξη πολιτικών σκοπών. Αιχμή του δόρατος απαρτίζουν οι κυβερνοεπιθέσεις. Κυβερνοχώρος, κυβερνοασφάλεια, κυβερνοέγκλημα, κυβερνοπόλεμος: Κάθε λεπτό πραγματοποιούνται περίπου μισό εκατομμύριο απόπειρες επίθεσης στον κυβερνοχώρο.

Το «πολεμικό τοπίο» δεν διανθίζεται από όπλα ή βόμβες, αλλά συντελείται μέσω ενός πληκτρολογίου. Ο κίνδυνος που ελλοχεύει ισοδύναμος με την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου, καθώς μπορεί να παραλύσει το κράτος, εάν αγγίξει νευραλγικούς τομείς, όπως κρίσιμες υποδομές και θεσμούς συστημάτων εθνικής ασφαλείας. Κρίσιμη παράμετρος η κατοχή και εκμετάλλευση σπάνιων γαιών, οι οποίες απαιτούνται για εκατοντάδες σύγχρονες εφαρμογές, όπως κινητά τηλέφωνα, φορητούς υπολογιστές. Αν ο 20ος αιώνας ορίστηκε από την μάχη για την ελευθερία της πληροφόρησης κατά της λογοκρισίας, ο 21ος αιώνας θα καθοριστεί από κακόβουλους φορείς, κράτη ή εταιρίες που καταχρώνται το δικαίωμα στην ελευθερία πληροφοριών. Στο εγγύς μέλλον, οι σπάνιες γαίες αναμένεται να αποτελέσουν μια πρόκληση για την παγκόσμια γεωπολιτική, απαρτίζοντας μια πηγή έντονου ανταγωνισμού, αν όχι αιτία πολέμου. Εν όψει μιας «ιδιότυπης αντιπαράθεσης» Κίνας-Ρωσίας με τη Δύση,

Οι «έμποροι της δυσαρέσκειας»

Αυτό που προκαλεί εντύπωση είναι ότι όσο εκμεταλλεύονται πολιτικά αυτές τις ανισότητες είναι άνθρωποι που μάλλον θα χαρακτηρίζονταν ελίτ. Δεν ήταν άλλωστε μέρος μιας ελίτ και ο Τραμπ ή, σήμερα, το νέο... πουλέν του, με έδρα το Οχάιο, ο Τζ. Ντ. Βανς (απόφοιτος του Γέιλ);

«Αυτή είναι πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση! Νομίζω», λέει ο κ. Σαντέλ, «ότι πρέπει να διακρίνουμε μεταξύ δύο διαφορετικών κατηγοριών ελίτ. Ο Τραμπ ασφαλώς ανήκει στην ελίτ, από την άποψη ότι είναι ένας πλούσιος άνθρωπος που ακολούθησε πολιτικές που εξυπηρέτησαν τα συμφέροντα της κοινωνικής τάξης στην οποία ανήκει. Η συντριπτική πλειοψηφία των περικοπών φόρων που επέβαλε ήταν προς όφελος των πλουσίων και των μεγάλων επιχειρήσεων. Μόνο ένα μικρό μέρος πήγε σε όσους από την εργατική τάξη τον υποστήριξαν. Για πολιτικούς λόγους όμως, ο Τραμπ επιτέθηκε με επιτυχία όχι στις ελίτ που έχουν πολλά χρήματα, διότι είναι ένας από αυτούς, αλλά στις πολιτισμικές, ακαδημαϊκές, μιντιακές ελίτ, εναντίον ανθρώπων με καλές σπουδές, εναντίον ανθρώπων που ανήκουν στις επιστημονικές ελίτ. Και οι άνθρωποι που ψήφισαν Τραμπ δεν νοιάζονταν που ο ίδιος είναι πλούσιος, δεν τον έβλεπαν ως ελίτ με βάση πολιτισμικούς όρους». Για τον ίδιο, «ο θυμός εναντίον των ελίτ σχετίζεται περισσότερο με την κοινωνική αναγνώριση, την εκτίμηση, τον σεβασμό, παρά με την οικονομική κατάσταση. Υπάρχει μία αίσθηση στην εργατική τάξη ότι η δουλειά που κάνουν, καθώς και οι ίδιοι ως άνθρωποι, δεν αναγνωρίζονται». Ο Τραμπ μετέφρασε «αυτό το αίσθημα αδικίας σε πολιτική».

Αποζημίωση λόγω ευθύνης Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΛΟΓΩ ΕΥΘΥΝΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ. Στα άρθρα 105 και 106 ΕισΝΑΚ ορίζεται ότι για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ενέχονται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος.

Η ευθύνη προς αποζημίωση συντρέχει όχι μόνο όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου της διοίκησης παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που, από τη νομοθεσία και τα δεδομένα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης, προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία.

Αναγκαία προϋπόθεση για τη γέννηση της πιο πάνω υποχρέωσης είναι η ύπαρξη πρόσφορης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παρανομίας και της ζημιάς που επήλθε, η οποία υπάρχει όταν, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, η πράξη ή η παράλειψη των δημοσίων οργάνων ήταν ικανή και μπορούσε, κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων, να επιφέρει το ζημιολόγο αποτέλεσμα. Από τις ίδιες διατάξεις, σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 298 του Αστικού Κώδικα, συνάγεται ότι η αποζημίωση, την οποία οφείλει το δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, περιλαμβάνει τη διαφορά μεταξύ της παρούσας περιουσιακής κατάστασης του ζημιωθέντος και εκείνης, στην οποία θα τελούσε, αν δεν συνέβαινε το ζημιολόγο γεγονός. Σύμφωνα με το άρθρο 932 ΑΚ, που εφαρμόζεται ανάλογα, «σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογο κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του...».

Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι παρέχεται στο δικαστήριο η ευχέρεια, ύστερα από εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, δηλαδή του βαθμού του πταίσματος του υπόχρεου, του είδους της προσβολής, της περιουσιακής και κοινωνικής κατάστασης των μερών, του τυχόν υφιστάμενου συντρέχοντος πταίσματος του παθόντος, κατά το άρθρο

ΚΡΑΤΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

ΟΤΑΝ ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΣΟΥ ΠΗΡΕ ΔΕΚΑ ΣΟΥ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΤΟ ΕΝΑ, ΑΠΛΩΣ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΤΟΥ ΔΟΣΕΙΣ ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΟΥ ΠΑΡΕΙ ΑΛΛΑ ΔΕΚΑ!

300 § 1 ΑΚ κ.λπ., με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και της λογικής, να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση, αν κρίνει ότι επήλθε στον αδικηθέντα ηθική βλάβη και να καθορίσει το ποσό αυτής που θεωρεί εύλογο (ΑΠ 1760/2001, 130/1999).

Πρέπει, όμως, η πράξη αυτού που ζημιώθηκε, η οποία συνιστά το συντρέχον πταίσμα του, να έχει συντελέσει στην πρόκληση ζημιάς και να υπάρξει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαιτίας πράξης του με την πρόκληση ή την έκταση της ζημιάς (ΑΠ 867/2001). Επειδή, στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικος (ΕισΝΑΚ) ορίζεται ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών».

Εξάλλου, στο άρθρο 932 του Αστικού Κώδικος (ΑΚ) ορίζεται ότι: «Ικανοποίηση της ηθικής βλάβης. Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογο κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται και από μη

νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή από παραλείψεις οφειλομένων νομίμων ενεργειών αυτών, εφ' όσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών. Από τις ίδιες διατάξεις προκύπτει ότι υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου, εφ' όσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του νόμου, όχι μόνο όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του Δημοσίου παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου, αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσδιόζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (ΣΤΕ 2521/2008, 347/1997, 2544/2010 κ.ά.)

Το Δημόσιο δε υποχρεούται να αποκαταστήσει κάθε θετική και αποθετική ζημία, ενώ τα δικαστήρια της ουσίας μπορούν επί πλέον να επιδικάσουν σε βάρος του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 932 του Α.Κ. (ΣΤΕ 2521/2008 κ. ά.) 3. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 914 του ΑΚ ορίζεται ότι: «Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει», στο δε άρθρο 922 του ΑΚ ορίζεται: «Ευθύνη του προστήσαντος.

Ο κύριος ή ο προστήσας κάποιον άλλον σε μια υπηρεσία ευθύνεται για τη ζημία που ο υπηρέτης ή ο προστηθείς προξένησε σε τρίτον παράνομα κατά την υπηρεσία του.» και στο άρθρο 929 του ΑΚ ορίζεται: «Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου η αποζημίωση περιλαμβάνει, εκτός από τα νοσήλια και τη ζημία που έχει ήδη επέλθει, οτιδήποτε ο παθών θα στερείται στο μέλλον ή θα ξοδεύει επιπλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του. Υποχρέωση αποζημίωσης υπάρχει και προς τον τρίτο, ο οποίος είχε κατά το νόμο δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα και τις στερείται.» Στο άρθρο 930 του ΑΚ ορίζεται ότι: «Η αποζημίωση των δύο προηγούμενων άρθρων που αναφέρεται στο μέλλον καταβάλλεται σε χρηματικές δόσεις κατά μήνα. Όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος, η αποζημίωση μπορεί να επιδικαστεί σε κεφάλαιο εφάπαξ. ...Η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το λόγο ότι κάποιος άλλος έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει ή να διατρέφει αυτόν που αδικήθηκε.», και στο άρθρο 931 του ΑΚ δε ότι: «Η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης αν επιδρά στο μέλλον του.»

Η ατομική διοικητική πράξη και η ανάγκη αιτιολογίας της

Ως ατομική διοικητική πράξη ορίζεται η πράξη που εκδίδεται μονομερώς από τη Διοίκηση και περιέχει έναν ατομικό κανόνα, μια ατομική και απολύτως εξειδικευμένη ρύθμιση η οποία αφορά ένα συγκεκριμένο πρόσωπο.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των διοικητικών πράξεων και, επομένως και των ατομικών, είναι καταρχήν το τεκμήριο της νομιμότητας,

το δεύτερο χαρακτηριστικό τους είναι η εκτελεστότητα, δηλαδή η δεσμευτικότητα της πράξης χωρίς την ανάγκη προηγούμενης έκδοσης κάποιας δικαστικής απόφασης που να ορίζει τον δεσμευτικό τους χαρακτήρα.

Ουσιώδους σημασίας είναι η αιτιολογία της ατομικής διοικητικής πράξης. Θα πρέπει δηλαδή να εκτίθενται τα νομικά και πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίχθηκε η Διοίκηση

προκειμένου να προχωρήσει στην έκδοση αυτής της πράξεως, τα οποία είναι δυνατόν να αφορούν είτε τη νομιμότητα είτε τη σκοπιμότητά της.

Η αιτιολογία των διοικητικών πράξεων προβλέπεται ευθέως στο άρθρο 10 παρ. 1 του Συντάγματος το οποίο ορίζει: «Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν ΑΙΤΟΛΟΓΗΜΕΝΑ σε εκείνον που υπέβαλε την αναφορά, σύμφωνα με τον νόμο».

Στο άρθρο 17 του ΚΔΔιακ. προβλέπεται επίσης: «Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμων προϋποθέσεων για την έκδοσή της.

Η αιτιολογία πρέπει να σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης».

Η αιτιολογία των πράξεων απορρέει από την ίδια την αρχή της νομιμότητας και την ανάγκη σεβασμού των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του διοικουμένου.

Αν μια ατομική πράξη δεν φέρει την απαιτούμενη δικαιολογία τότε υπάρχει παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας που συνιστά και λόγο ακύρωσης, διότι η αιτιολογία αποτελεί έκφραση της αρχής της νομιμότητας της πράξης (ΣΤΕ 171/2002) ("Διοικητικό Δίκαιο").

ΜΠΑΣΙΑΡΙΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ,
Δικηγόρος

Τα μοντέλα Κοινωνικού Κράτους στην Ευρώπη: Μια ιστορική ανασκόπηση

Του ΟΔΥΣΣΕΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΚΗ

Αρχικά, πρέπει να κάνουμε μια σημαντική διάκριση μεταξύ Κράτους Πρόνοιας και κοινωνικού κράτους. Κράτος Πρόνοιας είναι εκείνη η μορφή κράτους που συμπεριλαμβάνει την αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης και παρεμβαίνει στην οικονομία για την καλύτερη αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος αλλά και να εγγυηθεί καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, ενώ το κοινωνικό κράτος είναι ένα υποσύνολο του Κράτους Πρόνοιας.

Κοινωνικό Κράτος ορίζεται, επίσης, μόνο εκείνο που έχει κατοχυρώσει συνταγματικά την κοινωνική πολιτική ως υποχρέωση του κράτους, έναντι των πολιτών του, και την εγγύηση του κράτους για εξασφάλιση των βασικών κοινωνικών αναγκών των πολιτών του.

Υπάρχουν 4 είδη κοινωνικού κράτους που συναντάμε στην Ευρώπη:

ΜΠΙΣΜΑΡΚΙΑΝΟ – ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το συναντάμε σε χώρες όπως Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία και σε άλλες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Είναι ένα συντηρητικό σύστημα το οποίο πήρε το όνομά του από τον Όττο Φον Μπίσμαρκ, ο οποίος το σχεδίασε, για να κατευνάσει την εργατική τάξη, θέσπισε το πρώτο κράτος πρόνοιας στην Ευρώπη με κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, όπως ασφάλεια υγείας, ασφάλεια για εργατικά ατυχήματα και αναπηρίες καθώς και συντάξεις. Σε αυτό το σύστημα, οι εργαζόμενοι έχουν υποχρεωτική ασφάλιση με την καταβολή εισφορών.

ΑΓΓΛΟΣΑΞΟΝΙΚΟ – ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Αυτό το μοντέλο βασίζεται στην ιδέα του φιλελευθερισμού και στην παράδοση της φιλανθρωπίας. Το κράτος εξασφαλίζει ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης για όλους, χωρίς ωστόσο να διασφαλίζει όλα τα επίπεδα των παροχών. Αυτό το μοντέλο

το συναντάμε στη Βρετανία, Το Αγγλοσαξονικό μοντέλο λειτουργεί με βάση την κοινωνική βοήθεια. Στην Αγγλία υπάρχει καθολική περίθαλψη, παρ' όλα αυτά σε άλλες χώρες του κόσμου, ειδικά σε χώρες της Κοινοπολιτείας όπως η Αυστραλία, ο Καναδάς και οι ΗΠΑ, το σύστημα αυτό λειτουργεί περισσότερο με τους όρους της αγοράς παρά με την κρατική παρέμβαση.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΚΟ – ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το μοντέλο αυτό αναπτύχθηκε στις Σκανδιναβικές χώρες την εποχή που τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα σε Νορβηγία, Δανία και Σουηδία κάλπαζαν. Η ισότητα και η καθολική πρόνοια είναι οι βασικές αρχές του μοντέλου αυτού. Η κρατική παρέμβαση είναι εντονότερη και από τα δύο άλλα συστήματα και το κράτος μεριμνά για τους πολίτες του, σε όλες τις φάσεις της ζωής του. Η καθολικότητά του, δηλαδή η πρόνοια προς όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, καταγωγής καθώς και τα υποσυστήματα του κοινωνικού κράτους, είναι ενιαία. Η προοδευτική φορολογία που ακολουθούν αυτές οι χώρες είναι ο τρόπος χρηματοδότησης του συστήματος αυτού καθώς και η νομιμοποίησή του (από τη στιγμή που όλοι οι πολίτες φορολογούνται ανάλογα με τα εισοδηματικά τους κριτήρια, για να έχουν καλές υπηρεσίες). Η «Αφθονη Κοινωνία» όπως ονόμασε τη Σουηδία ο οικονομολόγος Τζον Κένεθ Γκάλμπρειθ, λόγω της καθολικότητας του συστήματος, έδινε στους Σουηδούς οικονομική ασφάλεια αλλά και κοινωνική αλληλεγγύη.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ – ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Αυτό το μοντέλο είναι υπολειμματικής κάλυψης και θεωρείται ως το «παραδοσιακό» μοντέλο κοινωνικού κράτους. Οι πελατειακές σχέσεις, η παραιοικονομία και η διαφθορά θεωρούνται ο κύριος

λόγος για την υποτυπώδη σε σχέση με τα άλλα μοντέλα πρόνοια. Στην «κανονική» αγορά εργασίας, οι εργαζόμενοι στην πλειοψηφία τους έχουν σημαντικές παροχές, αλλά την ίδια στιγμή στην «άτυπη» αγορά εργασίας επικρατούν η παραοικονομία και οι πελατειακές σχέσεις και στην οποία οι κοινωνικές παροχές απουσιάζουν εντελώς. Στις Μεσογειακές χώρες έχει παρατηρηθεί ότι ο ρόλος της οικογένειας αντικαθιστά τον ρόλο του κράτους, τόσο στην εργασία όσο και στην υγεία. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, η πρώτη σημαντική κοινωνική πολιτική έγινε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, που, νιώθοντας την απειλή των σοσιαλιστικών οργανώσεων παραχώρησε κάποια δικαιώματα όπως ασφάλιση εργαζομένων σε περίπτωση ατυχήματος και καθορισμός κανόνων υγιεινής στον χώρο εργασίας, ενώ μετέπειτα δημιούργησε και το Υπουργείο Περιθάλψεως.

Τα μεταπολεμικά χρόνια, το ελληνικό κράτος αδυνατούσε να δημιουργήσει το κοινωνικό κράτος που δημιούργησαν άλλα κράτη όπως η Αγγλία ή ακόμη και η γειτονική Ιταλία. Οι μεγάλες τομές έγιναν κατά τα χρόνια της μεταπολίτευσης, με τη θέσπιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας με σκοπό την κάλυψη των ιατροφαρμακευτικών και νοσηλευτικών αναγκών όλου του ελληνικού πληθυσμού.

Αυτά είναι τα μοντέλα του Κοινωνικού Κράτους σύμφωνα με τους μελετητές του. Είναι φανερό ότι υπάρχουν τεράστιες διαφορές στην Ευρώπη, διαφορές που εντοπίζονται σε ιστορικούς παράγοντες αλλά και σε ιδεολογικούς παράγοντες όπως το Φιλελεύθερο και το Σοσιαλιστικό. Παρ' όλα αυτά, βλέπουμε τη σημαντική προσφορά του κοινωνικού κράτους σε περιόδους κρίσεων και ειδικά σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων, όπως αυτή που ζούμε αυτήν την εποχή.

Το συντηρητικό κράτος εχθρός της δημοκρατίας

Όταν υπάρχουν κρίσεις που πλήττουν την οικονομία και την ανοικτή κοινωνία, ακόμα και οι πιο ακραίοι φιλελεύθεροι αναγνωρίζουν ότι το κράτος πρέπει να παίξει μείζονα ρόλο κυματοθραύστη των κινδύνων που απειλούν την δημοκρατία. Στην Ελλάδα, ωστόσο, η μη μεταρρύθμιση του συντηρητικού κράτους, η λογική του οποίου έγκειται στο να εξυπηρετούνται οι άνθρωποι του και όχι οι πολίτες, αποτελεί πολλαπλασιαστική αβεβαιότητα για την δημοκρατία, η οποία, επιπροσθέτως, πλήττεται και από το απάραδεςτο εγχώριο πολιτικό πελατειακό σύστημα.

Στο πλαίσιο αυτής της οδυνηρής για μίαν ανοικτή(;) κοινωνία πραγματικότητας, ο συνδικαλισμός στηρίζεται στους κρατικοδίαιτους εργαζόμενους, οι οποίοι, με την σειρά τους, είναι ταυτοχρόνως προϊόντα και παραγωγοί του πολιτικού πελατειακού συστήματος. Παρατηρούνται, έτσι, δύο πολύ σοβαρά φαινόμενα, που είναι η πτώση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και η υπερ-διοίκηση μιας υπο-κυβερνώμενης χώρας, στην οποίαν οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες προκύπτουν από το συντηρητικό κράτος.

Όσο για τα ποσοτικά στοιχεία, που επιβεβαιώνουν την μη αμφισβητήσιμη άποψή μας, είναι εντυπωσιακά. Από το 1990 έως και το 2009, οι

εργαζόμενοι στο δημόσιο, υπό διάφορες σχέσεις εργασίας, αυξήθηκαν κατά 39%, με αποτέλεσμα η άνοδος αυτή να οδηγήσει σε πτώση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών. Αρκεί να λάβουμε υπ' όψιν μας ότι στον χώρο της δημόσιας παιδείας δημιουργήθηκαν την ίδια περίοδο περί τις 27.000 νέες θέσεις εργασίας, την στιγμή που ο μαθητικός πληθυσμός μειώθηκε κατά 23% και πλέον. Στην δημόσια τάξη, η απασχόληση αστυνομικών και άλλων εργαζομένων αυξήθηκε σε ποσοστό 26%, οι ώρες εργασίας μειώθηκαν εβδομαδιαίως από 42 σε 38 και η εγκληματικότητα παρουσίασε άνοδο 53%. Επίσης, οι υπάλληλοι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αυξήθηκαν κατά 30%, ενώ οι παρεχόμενες υπηρεσίες της παραμένουν απελπιστικά ανεπαρκείς.

Όλα αυτά τα ποσοτικά στοιχεία, αλλά και το κόστος του δημοσίου τομέα που είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ποσοστό συμμετοχής στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν άνω του 50% έως το 2009, καταλήγουν σε μια θεμελιώδη συμπερασματική διαπίστωση: το συντηρητικό κράτος είναι ο μεγάλος εχθρός της δημοκρατίας μας και η ισχυρότερη τροχοπέδη της οικονομίας. Αν δε λάβουμε υπ' όψιν μας και τις κατά καιρούς απειλητικές δηλώσεις και εκδηλώσεις δημοσίων φορέων κατά της ανοικτής κοινω-

νίας, τότε το συντηρητικό κράτος είναι στην χώρα μας και ένα απίστευτο εκκολλημένο τρομοκρατικής ιδεολογίας και τρομοκρατών. Με βάση, δηλαδή, την πολιτική επιστημονική θεωρία, το συντηρητικό κράτος είναι στην ουσία και φασιστικό.

Συνιστά έτσι καίρια απειλή για τα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών αυτής της χώρας, οι οποίοι πλέον ούτε αντιδρούν στις αυθαιρεσίες του αλλά ούτε και πιέζουν τους εκπροσώπους της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας να αντιδράσουν τουλάχιστον αυτοί. Μέχρι τότε, όμως, θα είναι ανεκτή η κατάσταση αυτή; Μέχρι τότε, δηλαδή, το συντηρητικό κράτος θα σέρνεται στον αντιδημοκρατικό δρόμο του, παρασύροντας σε αυτόν τα πιο δυνατά και ζωντανά στοιχεία μιας καταρρέουσας κοινωνίας; Μεχρι ποτε επιρκοι δημοσιοι υπαλληλοι οι οποιοι οπως αποκαλυφθηκε,εχουν στειλει στο εξωτερικο πανω απο 1,6 δις ευρω θα παραμενουν ανενοχλητοι; Εως ποτε η διαπλοκη θα οριζει πως πρεπει να λειτουργει η ελληνικη οικονομια και προς ποιων οφελος; Η χωρα κυριολεκτικα βουλιαζει στη διαφθορα, στην πελατειακη λαση και στην ασυναρτησια. Υπερβολές, θα πουν ορισμένοι. Ας ρίξουν μια ματιά στην πραγματικότητα που τους περιβάλλει. Το όλο σκηνικό μιλάει από μόνο του.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Πρόκειται για πραγματικό χάος.

Οι χιλιάδες νόμοι που ισχύουν στη χώρα μας συνθέτουν ένα από τα μεγαλύτερα δομικά προβλήματα στο πολιτικό μας σύστημα, ουσιαστική τροχοπέδη για την ανάπτυξη, τις επενδύσεις, το κράτος δικαίου, τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης.

Το νομοθετικό χάος που αποτυπώνει τον τρόπο της κάκιστης νομοθέτησης, είναι δύσκολο να καταγραφεί με ακρίβεια σε αριθμούς νόμων που έχουν ψηφιστεί από τη Μεταπολίτευση και έως σήμερα, ενώ η Βουλή συνεχίζει να ψηφίζει νόμους επί νόμων, διατάξεις επί διατάξεων, ενώ και τα Προεδρικά Διατάγματα συμπληρώνουν τον ατέρμονα κατάλογο της νομοθετικής παραγωγής.

Ο επίτιμος πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και σημερινός γενικός εισαγγελέας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Αθανάσιος Ράντος έχει υπολογίσει με ακρίβεια –και το έχει δηλώσει δημόσια σε σχετική επιστημονική εκδήλωση– πως κάθε τρεις ημέρες περίπου στη χώρα μας ψηφίζεται και ένας καινούργιος νόμος!

που φθάνουν για ψήφιση στη Βουλή, ακόμα κι αν αφορούν σε κύρωση διεθνών συμβάσεων ή ευρωπαϊκών οδηγιών, περιλαμβάνονται άσχετες διατάξεις, που αναφέρονται σε άλλα θέματα, κάτι που θεωρητικά απαγορεύεται από το Σύνταγμα, αλλά συμβαίνει επί μονίμου βάσεως.

Οι άσχετες με το αντικείμενο ενός νομοθετήματος διατάξεις, οι λεγόμενες τροπολογίες της τελευταίας στιγμής, οι «ντροπολογίες» όπως συνήθως επονομάζονται, ρυθμίζουν θέματα όχι μόνον άσχετα, αλλά πολλές φορές αμφιλεγόμενα. Αποτελούν την ιδανική κρύπτη για ρουσφέτια, μικρά ή μεγάλα, διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα που κινούνται στο όριο της νομιμότητας ή άλλα που πολιτικά είναι «επίφοβα».

Πάντως, όλες οι κυβερνήσεις, παρά τις αντίθετες διακηρύξεις τους, υποκύπτουν τελικά στη σαγήνη των τροπολογιών και τιμούν δεόντως τις πρακτικές της κακής, κάκιστης νομοθέτησης.

Το σύνολο των νόμων που εκδόθηκαν από τη Μεταπολίτευση και μετά είναι περίπου 5.000, ενώ αναρίθμητες είναι οι διοικητικές ή κανονιστικές αποφάσεις της ίδιας χρονικής περιόδου.

Χορός διατάξεων

Το φαινόμενο της πολυνομίας στη χώρα μας και της έλλειψης κάθε κωδικοποίησης των νόμων, της διάσπαρτης δηλαδή ύπαρξής τους, δεν αποτελεί μόνον πραγματική τροχοπέδη για την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό του Δημοσίου, αλλά τη «μήτρα» της γραφειοκρατίας, της κακονομίας και της παρανομίας.

Η νομοθετική πλημμυρίδα των τελευταίων ετών, για να πάμε στα χρόνια μετά το 2000, είναι τέτοια, που προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι για τη λειτουργία μόνον των σχολών χορού, αυτή τη στιγμή, υπάρχουν ούτε μία ούτε δύο, αλλά 27 νομοθετικές ρυθμίσεις(!), ενώ για οποιοδήποτε θέμα, από το πιο μικρό ως το πιο μεγάλο, οι νόμοι που ισχύουν είναι αμέτρητοι.

Ακόμα και οι επαγγελματίες στο δίκαιο, δικαστές, μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δικηγόροι και νομικοί εμπειρογνώμονες αδυνατούν να γνωρίζουν την ισχύουσα νομοθεσία, η οποία αλλάζει με ταχύτητα φωτός σε ορισμένα αντικείμενα, όπως για παράδειγμα το ασφαλιστικό και το φορολογικό, όπου δεν υπάρχει στα μεταπολιτευτικά, τουλάχιστον, χρόνια, κυβέρνηση που να μην ψηφίσει νέα ασφαλιστικά και φορολογικά νομοσχέδια

Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας:

20 χρόνια εκτιμούν οι ειδικοί θα χρειαστούν να τιθασευτεί το χάος της κωδικοποίησης της νομοθεσίας

και μάλιστα όχι ένα και δύο αλλά πολλά και πάρα πολλές σχετικές διατάξεις.

Για να πάρουμε μια ιδέα του νομοθετικού χάους, αρκεί να αναφερθεί ότι το 2014, όπως καταγράφεται στην έρευνα της ΔιαΝΕΟσις (ενδεικτική η χρονιά), ψηφίστηκαν, πέραν των νόμων, 45 διάσπαρτες σε άλλα νομοσχέδια διατάξεις με αντικείμενο φορολογικό, που άλλαζαν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ρυθμίσεις φορολογικών νόμων που ήδη ίσχυαν. Την επόμενη χρονιά, πάλι από την ίδια έρευνα, οι φορολογικές διατάξεις που «πετάχθηκαν» σε άσχετα νομοσχέδια έφθασαν τις 61, ενώ τα επόμενα χρόνια και έως το 2019 το φαινόμενο των αλλαγών των φορολογικών και ασφαλιστικών νομοσχεδίων και διατάξεων παρουσίασε αυξητική τάση.

Οι συχνές αλλαγές των νόμων σε κρίσιμα θέματα, όπως η φορολογία, το ασφαλιστικό και άλλα, αποτελούν κατά τους ειδικούς βασική αιτία που επενδυτές και κεφάλαια αποφεύγουν να επιλέξουν τη χώρα μας, στερώντας την από αναπτυξιακές δυνατότητες που θα είχε αν το νομοθετικό πλαίσιο ήταν σταθερό, σαφές και κωδικοποιημένο. Δηλαδή ήξερε ο καθένας τι ισχύει και γιατί.

«ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ»

Εκεί όμως που πραγματικά η νομοθετική παραγωγή ξεπερνάει κάθε πρόβλεψη, είναι οι νόμοι και οι διατάξεις για φορολογικά θέματα πάσης φύσεως που φθάνουν στο ρεκόρ κάθε χρόνο να εκδίδονται περίπου 200 υπουργικές εγκύκλιοι(!), ενώ τα τελευταία 17 χρόνια να έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή 37 φορολογικά νομοσχέδια, δηλαδή κατά μέσον όρο δύο περίπου κάθε χρόνο. Τα νομοσχέδια αυτά που έγιναν νόμοι –όσο ίσχυσαν, διότι πολλοί νόμοι κηρύσσονται αντισυνταγματικοί από το Συμβούλιο της Επικρατείας, στο σύνολό τους ή διατάξεις τους– δεν ήταν η μοναδική νομοθετική παραγωγή στον τομέα του φορολογικού δικαίου. Οι νόμοι αυτοί περιείχαν 722 νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις,

ενώ ψηφίστηκαν και 109 μεταβατικές διατάξεις για την εφαρμογή αυτών των νόμων. Και η νομοθετική καταίγιδα στο φορολογικό δεν τελειώνει εδώ. Άλλες 273 διατάξεις φορολογικού αντικείμενου ψηφίστηκαν σε άσχετα νομοσχέδια, ενώ εκδόθηκαν και κάμποσα Προεδρικά Διατάγματα.

Πρόκειται για νομοθετική φρενίτιδα. Τα ίδια και στον τομέα του ασφαλιστικού δικαίου, ενώ δεν υπάρχει τομέας της δημόσιας ζωής που να μην έχει ρυθμιστεί με δεκάδες νόμους και άπειρες διατάξεις.

Για να πάρουμε μια γεύση σύγκρισης, σε ό,τι αφορά τη νομοθετική παραγωγή, ενώ στην Ελλάδα ψηφίστηκαν τόσο πολλά φορολογικά νομοσχέδια από τη Μεταπολίτευση έως σήμερα, στις Ηνωμένες

Πολιτείες της Αμερικής, από ιδρύσεως τους έως σήμερα, έχουν ψηφιστεί 60 φορολογικοί νόμοι, αρχής γενομένης από το 1861, διότι παλιότερα δεν υπήρχε στις ΗΠΑ γραπτή φορολογική νομοθεσία. Το συγκριτικό στοιχείο που σοκάρει, αναφέρθηκε για πρώτη φορά από την πρώην πρόεδρο των Διοικητικών Δικαστηρίων Ειρήνη Γιανναδάκη, σε εκδήλωση της Ενώσεως Διοικητικών Δικαστών, προκαλώντας αίσθηση για τα μεγέθη της νομοθετικής παραγωγής που εμφανίζει η χώρα μας.

ΑΔΥΝΑΤΟΣ Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΙΣΧΥ

Όπως τονίζει στην «Κ» ο κ. Κουτνατζής το πρόγραμμα της κωδικοποίησης της νομοθεσίας, έργο ηράκλειο, «εγκρίθηκε από το υπουργικό συμβούλιο, επικαιροποιείται κάθε χρόνο και σε εξέλιξη βρίσκεται η κωδικοποίηση της νομοθεσίας σε 15 υπουργεία».

Μέχρι τώρα στο τραπέζι της επιτροπής βρίσκονται χιλιάδες νόμοι διαφόρων αντικειμένων, ενώ έχει ολοκληρωθεί ήδη η κωδικοποίηση στους εξής νομοθετικούς τομείς: Τη νησιωτική πολιτική και την πολιτιστική κληρονομιά. Αυτοί οι δύο κώδικες έχουν τελειώσει. Προς το τέλος βρίσκονται η νομοθεσία του υπουργείου Εσωτερικών για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, και του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη για τις διοικητικές διαδικασίες της Ελληνικής Αστυνομίας και δύο ακόμα κωδικοποιήσεις της νομοθεσίας για τα άτομα με αναπηρία και την τουριστική νομοθεσία.

Η ολοκλήρωση του έργου αναμένεται με τις σημερινές προβλέψεις να κρατήσει περί τα 20 χρόνια, ενώ για τις ανάγκες της κωδικοποίησης της νομοθεσίας εργάζονται ειδικοί, νομικοί, εμπειρογνώμονες σε κάθε υπουργείο, επιστήμονες της πληροφορικής και άλλοι.

Η ΜΕΘΟΔΟΣ

Τι θα προσφέρει η κωδικοποίηση της νομοθεσίας και πόσο δύσκολο είναι το έργο; Ο κ. Σταυρόπουλος τονίζει ότι για μια κωδικοποίηση χρειάζεται τεράστιος χρόνος, πάρα πολλή δουλειά, πολλή προσοχή και βέβαια εξειδικευμένες γνώσεις. Οι νόμοι κωδικοποιούνται, απαλείφονται εκείνοι που δεν ισχύουν πια, εκείνοι που έχουν καλυφθεί από νεότερες διατάξεις και το τελικό αποτέλεσμα αφορά νόμους σε ισχύ που προσφέρουν νομοθετικό πλαίσιο σταθερότητας.

Πάντως, στο κάθε υπουργείο, όπου έχει οργανωθεί κωδικοποίηση, το έργο είναι εξαιρετικά δύσκολο καθώς οι νόμοι είναι πολλοί, οι διάσπαρτες διατάξεις σε άλλους νόμους πολύ περισσότερες, τα Προεδρικά Διατάγματα επίσης, ενώ οι υπουργικές αποφάσεις και λοιπά είναι αμέτρητες.

Η σιωπή των πολιτικών για το συντεχνιακό κράτος

Η προσεχής, όπως και οι προηγούμενες κυβερνήσεις, θα έχει έναν κείμενο αντίπαλο απέναντί της. Πώς το Δημόσιο λειτουργεί ως κορυφαία πηγή διαπλοκής και πολλαπλασιαστής προβλημάτων για την οικονομία.

Πολύ καλές οι προεκλογικές διακηρύξεις για ανάπτυξη και άλλα παρόμοια, πλην όμως ουδείς λόγος γίνεται για το συντεχνιακό κράτος, ήτοι τον κύριο υπεύθυνο της χρεοκοπίας της χώρας. Αρα, στον ορίζοντα, μια από τα ίδια και ό,τι ήθελε προκύψει.

Ο νομπελίστας οικονομολόγος Έντμουντ Φελπς (2006) είναι ξεκάθαρος. Το συντεχνιακό κράτος, υποστηρίζει, υπήρξε το εφελτήριο για την ανάπτυξη του φασισμού στη μουσολινική Ιταλία και βοήθησε στην άνοδο του εθνικο-σοσιαλισμού στη Γερμανία του Χίτλερ.

Σήμερα, το σύστημα αυτό είναι κορυφαία πηγή διαπλοκής και στην ουσία αποτελεί κοινωνική τροχοπέδη. Υπονομεύει μεταρρυθμίσεις και εμποδίζει ανταγωνιστικές καινοτομίες. Είναι έτσι βασική πηγή ανεργίας, αλλά αυτό κανείς δεν τολμά να το πει ανοικτά.

Στην Ελλάδα έτσι, η μη μεταρρύθμιση του συντεχνιακού κράτους, η λογική του οποίου έγκειται στο να εξυπηρετούνται οι άνθρωποι του και όχι οι πολίτες, αποτελεί πολλαπλασιαστή αβεβαιότητων για την οικονομία και τη δημοκρατία, η οποία, επιπροσθέτως, στις μέρες μας κινδυνεύει και από την προϊούσα «ομηροποίηση» των πολιτών μέσω της υπερφορολόγησης.

Στο πλαίσιο αυτής της οδυνηρής για μια ανοικτή (;) κοινωνία πραγματικότητας, ο συνδικαλισμός στηρίζεται στους κρατικοδίαιτους εργαζομένους, οι οποίοι, με τη σειρά τους, είναι ταυτοχρόνως προϊόντα και παραγωγοί του πολιτικού πελατειακού συστήματος. Παρατηρούνται, έτσι, δύο πολύ σοβαρά φαινόμενα, που είναι η πτώση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και η υπερ-διοίκηση μιας υπο-κυβερνώμενης χώρας, στην οποία οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες προκύπτουν από το συντεχνιακό κράτος.

Όσο για τα ποσοτικά στοιχεία, που επιβεβαιώνουν τη μη αμφισβητήσιμη άποψή μας, είναι εντυπωσιακά. Από το 1990 έως και το 2015, οι εργαζόμενοι στο δημόσιο, υπό διάφορες σχέσεις εργασίας, αυξήθηκαν κατά 39%, με αποτέλεσμα η άνοδος αυτή να οδηγήσει σε πτώση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Αρκεί να λάβουμε υπόψη μας ότι στον χώρο της δημόσιας παιδείας δημιουργήθηκαν την ίδια περίοδο περί τις 27.000 νέες θέσεις εργασίας, τη στιγμή που ο μαθητικός πληθυσμός μειώθηκε κατά 23% και πλέον. Στη δημόσια τάξη, η απασχόληση αστυνομικών και άλλων

εργαζομένων αυξήθηκε σε ποσοστό 26%, οι ώρες εργασίας μειώθηκαν εβδομαδιαίως από 42 σε 38 και η εγκληματικότητα παρουσίασε άνοδο 53%. Επίσης, οι υπάλληλοι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αυξήθηκαν κατά 30%, ενώ οι παρεχόμενες υπηρεσίες της παραμένουν απειστικά ανεπαρκείς.

Όλα αυτά τα ποσοτικά στοιχεία αλλά και το κόστος του δημόσιου τομέα, που είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ποσοστό συμμετοχής στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν άνω του 50%, καταλήγουν σε μια θεμελιώδη συμπερασματική διαπίστωση: το συντεχνιακό κράτος είναι ο μεγάλος εχθρός της δημοκρατίας μας και

η ισχυρότερη τροχοπέδη της οικονομίας. Αν δε λάβουμε υπόψη μας και τις κατά καιρούς απειλητικές δηλώσεις και εκδηλώσεις δημόσιων φορέων κατά της ανοικτής κοινωνίας, τότε το συντεχνιακό κράτος είναι στη χώρα μας και ένα απίστευτο εκκολλημένο τρομοκρατικής ιδεολογίας και τρομοκρατών. Με βάση, δηλαδή, την πολιτική επιστημονική θεωρία, το συντεχνια-

κό κράτος είναι στην ουσία και ολοκληρωτικό, ασχέτως αν δύσκολα μπορεί να λειτουργήσει.

Συνιστά έτσι κείμενη απειλή για τα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών αυτής της χώρας, οι οποίοι πλέον ούτε αντιδρούν στις αυθαιρεσίες του αλλά ούτε και πιέζουν τους εκπροσώπους της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας να αντιδράσουν τουλάχιστον αυτοί. Μέχρι τότε, όμως, θα είναι ανεκτή η κατάσταση αυτή; Μέχρι τότε, δηλαδή, το συντεχνιακό κράτος θα σέρνεται στον αντιδημοκρατικό δρόμο του, παρασύροντας σε αυτόν τα πιο δυνατά και ζωντανά στοιχεία μιας καταρρέουσας κοινωνίας; Μέχρι τότε επιόρκω δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι όπως αποκαλύφθηκε, έχουν στείλει στο εξωτερικό πάνω από 1,6 δισ. ευρώ, θα παραμένουν ανενόχλητοι; Εως τότε η διαπλοκή θα ορίζει πώς πρέπει να λειτουργεί η ελληνική οικονομία και προς ποιων όφελος; Η χώρα κυριολεκτικά βουλιάζει στη διαφθορά, την πελατειακή λάσπη και την ασυναρτησία.

Υπερβολές, θα πουν ορισμένοι. Ας ρίξουν μια ματιά στην πραγματικότητα που τους περιβάλλει. Το όλο σκηνικό μιλάει από μόνο του. Και μας λέει ότι η προσεχής κυβέρνηση της χώρας θα έχει έναν κείμενο αντίπαλο απέναντί της, ο οποίος δε έχει καμία αναστολή.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ. Το Δημόσιο θα ζητά αποζημίωση για ηθική βλάβη από τους πολίτες που δεν έχουν να πληρώσουν!

Να αποζημιώνουν την εφορία για ηθική βλάβη θα καλούνται στο εξής όσοι πολίτες έχουν χρέη προς το Δημόσιο σύμφωνα με απίστευτη εγκύκλιο που εξέδωσε το υπουργείο Οικονομικών. Μάλιστα, οι εφοριακοί θα παρίστανται ως συνήγοροι πολιτικής αγωγής σε δικαστήρια ακόμη και αν αυτά εκδικάζουν περιπτώσεις πλημμελημάτων. Σύμφωνα με τις οδηγίες, για χρέη 20.000 ευρώ, η αποζημίωση για... ηθική βλάβη που θα καλείται να καταβάλλει ο φορολογούμενος αγγίζει τα 2.000 ευρώ Σύμφωνα με την εγκύκλιο, που δημοσιεύει το Πρώτο Θέμα, το Δημόσιο θα ζητάει και τα ρέστα σε περιπτώσεις χρεών από ΦΠΑ. Να σημειωθεί ότι η εγκύκλιος βασίζεται σε νόμο του 1953.

Σύμφωνα με όσα αναφέρει επί λέξει η εγκύκλιος της Διεύθυνσης Αναγκαστικής Είσπραξης, οι εφόροι θα πρέπει «να δίνουν εντολή σε υπάλληλο της υπηρεσίας τους να εκπροσωπήσει το Δημόσιο σε παράσταση πολιτικής αγωγής, ζητώντας από το δικαστήριο να επιδικάσει σε βάρος του κατηγορούμενου και υπέρ του Δημοσίου ποσό ως χρηματική αποζημίωση για ηθική βλάβη που υπέστη το Δημόσιο λόγω της προσβολής του κύρους του από τη συμπεριφορά του φορολογούμενου».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Νόμιμο και Ηθικό στην Πολιτική

Συνέχεια από σελ. 3:

-Ο πολιτικός οφείλει να μην οχυρώνεται πίσω από την εύκολη δικαιολογία, ότι κινείται αυστηρά στα νόμιμα πλαίσια, αλλά όσον αφορά τον ηθικό κώδικα λειτουργίας του, να μην προσαρμόζεται στα εφήμερα πιστεύω του λαού που εκπροσωπεί.-Ο πολιτικός, οφείλει, ακόμα και με προσωπικό πολιτικό κόστος, να δίνει το παράδειγμα ως ηγέτης και όχι να ακολουθεί ως ουραγός, «συρόμενος» από ετερόκλητες και μεταβαλλόμενες κάτω από ειδικές συνθήκες, απόψεις του εκλογικού σώματος...

-Ο πολιτικός, οφείλει να είναι προσκολλημένος στο ηθικά επιθυμητό, και να μην ακολουθεί το δόγμα που Otto Bismarck που διατύπωσε και ακολούθησε τον 19ο Αιώνα, ότι δηλαδή «η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού...». Γιατί απλούστατα, το εφικτό πολλές φορές συγκρούεται με το ηθικό...

Αυτά τα αξιώματα, αποκοτούν κατά την γνώμη μου στην σημερινή εποχή, ιδιαίτερα αξία.

Σε μια εποχή, που η πληροφορία αλλά και η προσωπική γνώμη, ταχύτατα διαχέονται στον αχανή και νεφελώδη χώρο του διαδικτύου, η επικοινωνία φεύγει πολλές φορές από τα όρια της αλήθειας και της ευπρέπειας, και γίνεται ύβρις, συκοφαντία και αθλιότητα...

Σε μια εποχή, που ο πολιτικός διάλογος παγκόσμια, αλλά και στην χώρα μας, σύρεται πολλές φορές από το twitter, το Facebook και τα άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που κατακλύζουν τον χώρο, τουλάχιστον στην χώρα μας, την χώρα του Αριστοτέλη, θα πρέπει ο πολιτικός διάλογος να κυριαρχείται από αρχές...

Αρχές που δεν καλύπτονται μόνο από το νόμιμο. Αλλά και από το ηθικό!

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Όταν η εκλογική διαδικασία πλησιάζει, η Κυβέρνηση φέρεται να χρησιμοποιεί τα Δημοσιονομικά εργαλεία προς όφελος της και με την επιδίωξη της προσέλκυσης ψήφων. Ως εκ τούτου, οι Κυβερνήσεις «χειραγωγούν» την Οικονομική πολιτική προκαλώντας κυκλικές διακυμάνσεις του εισοδήματος. Με λίγα λόγια, παρατηρείται μια βραχυχρόνια αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των ψηφοφόρων κατά την προεκλογική περίοδο. Παράλληλα, ενδέχεται να μειωθεί το επίπεδο της Ανεργίας με αποτέλεσμα την αύξηση του ρυθμού μεταβολής των τιμών. Φαίνεται ότι οι Εκλογές σχετίζονται με μία στροφή προς τη μείωση της Φορολογίας και την άνοδο των κρατικών δαπανών με τη μορφή κοινωνικών οφελών. Σε αυτή την περίπτωση η Κυβέρνηση ασκεί επεκτατική Δημοσιονομική Πολιτική και η οικονομία οδηγείται σε ελλειμματικό κρατικό προϋπολογισμό. Οι συνέπειες αυτής της πολιτικής παρουσιάζονται ετεροχρονισμένα, τη χρονιά μετά τις εκλογές, όταν η Κυβέρνηση προχωρά σε περιοριστική πολιτική προκειμένου να επαναφέρει την οικονομία.

Η κλασική θεωρία της Οικονομικής ψήφου αφορά στην τάση των ψηφοφόρων να επιβραβεύουν της Κυβέρνηση σε συνθήκες υγιούς Οικονομίας και αντίστοιχα να εξετάζουν εναλλακτικές πολιτικές επιλογές σε αντίθετη περίπτωση.

οι ψηφοφόροι, εφόσον εγκρίνουν τις παρελθοντικές επιλογές και τις οικονομικές συνθήκες, θα ψηφίσουν υπέρ του Κυβερνώντος ή των Κυβερνώντων κομμάτων.

Η οικονομική ψήφος αποτελεί μια αξιοσημειώτη περίπτωση εκλογικής συμπεριφοράς.

Οι μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες, οδήγησαν σε μεταβαλλόμενες εκλογικές συμπεριφορές. Ποσοτικά, σημαντική μερίδα των εκλογέων έβαλε στο επίκεντρο της πολιτικής προδιάθεσης τον οικονομικό παράγοντα διαμόρφωσης της ψήφου, αφήνοντας την ιδεολογική κατεύθυνση και τις ψυχοκοινωνικές διεργασίες στο περιθώριο.

Η επιρροή της Πολιτικής Επικοινωνίας και οι παράγοντες Δημοτικότητας

Αφενός η Κυβέρνηση χρησιμοποιεί την Οικονομική Πολιτική κατά την προεκλογική περίοδο, προκειμένου να μεγιστοποιήσει τις ψήφους προς όφελος της, αφετέρου η ίδια και τα λοιπά πολιτικά κόμματα, «σπαταλούν» χρόνο και οικονομικούς πόρους προκειμένου να προσεγγίσουν σημαντική μερίδα του εκλογικού σώματος επικοινωνιακά. Υπάρχουν όμως ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν τη Δημοτικότητα της Κυβέρνησης και των υπόλοιπων πολιτικών κομμάτων και καθορίζουν τις κατευθύνσεις της πολιτικής επικοινωνίας.

Σε μία κοινωνία που διαθέτει ατελή πληροφόρηση και ανισότητα στους εισερχόμενους πόρους ενημέρωσης, τα κόμματα πρέπει να επιστρατεύσουν τα μέσα πειθούς και την ιδεολογική τους βάση, για να προσελκύσουν τους ψηφοφόρους. Η πειστικότητα χτίζεται με τη βοήθεια των προεκλογικών εκστρατειών και των μέσων ενημέρωσης. Η προσωπική επαφή έχει μεγαλύτερη δυναμική στο κοινό των εκλογέων. Επομένως επιστρατεύονται οι πολιτικές συγκεντρώσεις, οι πολιτικές συνεντεύξεις, τα debates καθώς και τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και με αυτό τον τρόπο διευρύνεται η προσωπική

επαφή του υποψηφίου με τον ψηφοφόρο και η σύγκριση των πολιτικών κομμάτων και των προγραμμάτων αυτών. Αντίθετα, η ιδεολογία αποκτά χρησιμότητα σε μια κοινωνία ατελούς πληροφόρησης, επειδή βάσει αυτής οι ψηφοφόροι μπορούν να ξεχωρίσουν τις εναλλακτικές που διαθέτουν. Αποτελεί το «φακό» μέσα από τον οποίο αντιδρούν στις εκστρατείες και στα πολιτικά προγράμματα. Η ατελής πληροφόρηση γεννά τη ζήτηση Ιδεολογιών προκειμένου τα άτομα να αποφασίζουν εκλογικά χωρίς να χρειάζεται να συγκρίνουν τις θέσεις και τα προγράμματα του κάθε κόμματος. Σε αυτή την περίπτωση τα πολιτικά κόμματα παρεμβαίνουν και δημιουργούν την προσφορά ιδεολογίας.

Ψυχολογικός παράγοντας:

Το φαινόμενο της Προσωποποίησης

Είναι γεγονός ότι οι ιδεολογίες κινητοποιούν την πολιτική δράση και είναι ισχυρά μέσα για να ωθήσουν τους ανθρώπους να «διαλέξουν πλευρά». Κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα συντελέστηκε μια παρακμή των ιδεολογιών η οποία γεννήθηκε από την απογοήτευση και την απεμπλοκή από τους φορείς της ιδεολογίας, τα πολιτικά κόμματα.

Ως εκ τούτου, παρατηρήθηκε μια διαφυγή στην «προσωποποίηση». Ιδιαίτερα η χρήση των social media έχει αυξήσει της τάση προσωποποίησης των υποψηφίων. Το γεγονός αυτό δεν αντικατοπτρίζεται μόνο στη δυναμική των μέσων ενημέρωσης να διαμορφώσουν πολιτικές επιλογές αλλά και στην ανάγκη των ανθρώπων να αποκτήσουν ένα φυσικό σύμβολο στην πολιτική εξουσία (Mazzoleni, 2000, σελ 325). Όταν ένας άνθρωπος γίνεται Ηγέτης επεκτείνει το χαρακτήρα και τα χαρίσματα του δημιου-

ργώντας μια διαδικασία αλληλεπίδρασης με το κοινό. Υπάρχει μια προσέγγιση η οποία χαρακτηρίζει την πολιτική επιλογή περισσότερο ως «εκφραστική», παρά ως «οργανική» (Mazzoleni, 2000, σελ 327).

Οι άνθρωποι εισάγονται σε μία εκφραστική σφαίρα, μέσα στην οποία προσφεύγουν στην πολιτική και συμμετέχουν ενεργά στην εκλογική διαδικασία, με βάση τα πολιτικά σύμβολα και τη βαθύτερη ανάγκη τους για πολιτικό αυτοπροσδιορισμό. Αν συνυπολογίσουμε τα δείγματα που λαμβάνουμε σήμερα, σύμφωνα με τα οποία οι άνθρωποι δεν εμπιστεύονται τις Κυβερνήσεις και φθίνει η επιρροή των πολιτικών κομμάτων και των παραδοσιακών ιδεολογιών, παρατηρούμε πως οι εκλογικές διαδικασίες παίρνουν μια πιο δυναμική μορφή για τους ψηφοφόρους, όταν επιχειρείται η προβολή των πολιτικών προσώπων με έμφαση στο χαρισματικό και ηγετικό τους χαρακτήρα.

Ψυχοκοινωνικός παράγοντας:

Ο «υποκειμενισμός» της Κοινωνικής Τάξης

Η Αναδιамόρφωση του μεγέθους και της Δομής των Κοινωνικών τάξεων στη μεταβιομηχανική εποχή, έχει στρέψει το ερευνητικό ενδιαφέρον στο διαχωρισμό της «αντικειμενικής» και «υποκειμενικής» κοινωνικής τάξης. Οι άνθρωποι αυτόπροσδιορίζονται, αναζητούν την ταυτότητα τους και αποκτούν μια αντίληψη της θέσης τους στην Κοινωνική διαστρωμάτωση. Αυτή η αντίληψη είναι αποτέλεσμα ρεαλιστικών και υποκειμενικών παραγόντων. Για παράδειγμα, άτομα που τοποθετούνται στην εργατική τάξη δεν ανήκουν υλικά σε αυτή. Η στάση τους όμως, προκαλεί επιπτώσεις στο μοτίβο της ψήφου και επηρεάζεται από τα κοινωνικά δίκτυα στα οποία συμμετέχουν και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ατόμων που αλληλεπιδρούν. Άτομα από ανώτερα οικονομικά στρώματα οδηγούνται στην επιλογή αριστερών ιδεολογικά κομμάτων, λόγω της αντίληψης που έχουν για τη θέση τους στο κοινωνικό περιβάλλον. Αντίθετα, άτομα, που ανήκουν σε χαμηλά οικονομικά στρώματα και τοποθετούνται υποκειμενικά σε υψηλότερες οικονομικά θέσεις, ενδέχεται να επιλέξουν πολιτικούς φορείς που εκπροσωπούν τη δεξιά πτέρυγα (D'Hooge et al., 2018, σελ 81). Η τάση του εκλογικού σώματος να αυτόπροσδιορίζεται ως μέλος μίας ή περισσότερων τάξεων συνδέεται με την εκλογική συμπεριφορά και όπως διαφαίνεται είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον υποκειμενισμό του ατόμου. Ως εκ τούτου, οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της ψήφου πρέπει να δώσουν έμφαση στον κοινωνικό και πολιτικό αυτοπροσδιορισμό του ψηφοφόρου προκειμένου να εξάγουν ασφαλή συμπεράσματα στην μελέτη της εκλογικής συμπεριφοράς που παρουσιάζει.

Ο παράγοντας της Κομματικής Ταύτισης

Ο κομματικοποιημένος άνθρωπος μαθαίνει για τα κόμματα πριν μάθει για την πολιτική (Argzheimer et al., 2017, σελ 266). Βάσει του Ψυχολογικού μοντέλου, η κομματική ταύτιση αναπτύσσεται στην πρώιμη κοινωνικοποίηση του ατόμου και παίρνει τη μορφή ταυτότητας. Η οικογένεια^[16] διαθέτει κεντρικό ρόλο σε αυτό το στάδιο ζωής του ατόμου και μπορεί να δημιουργήσει ιδεολογικές αξίες και πολιτικές κατευθύνσεις. Αυτές μεταλαμπαδεύονται στους νέους μέσω των γονικών σημάτων τα οποία

παράγονται μέσα από τον πολιτικό διάλογο «μέσα στο σπίτι», το γονικό ενδιαφέρον ως προς την πολιτική και τον υποκειμενισμό[17] του κάθε γονέα. Ως εκ τούτου διαμορφώνεται μια συμπεριφορική σταθερότητα στις πολιτικές προδιαθέσεις των νέων ατόμων. Παρ' όλα αυτά, η κομματική ταύτιση δεν παράγεται μόνο από την οικογένεια και τα κοινωνικά δίκτυα. Είναι προϊόν διεργασίας που προκύπτει από την έκθεση των ατόμων στα πολιτικά γεγονότα «των καιρών». Η επίδραση των τελευταίων είναι καθοριστική στα νεαρά άτομα γιατί εμφανίζουν τάση μεταβλητότητας και είναι επιρρεπή σε εξωγενείς επιρροές. Εν αντιθέσει, οι μεγαλύτερες ηλικίες διαθέτουν μεγαλύτερη εμπειρία στην εκλογική διαδικασία και έχουν συγκεντρώσει σημαντικό όγκο πληροφοριών. Ως εκ τούτου, παρουσιάζουν μικρότερη μεταβλητότητα όταν εκτίθενται σε νέα γεγονότα. Σε κάθε περίπτωση, τα πολιτικά συμβάντα της εποχής, αποθηκεύονται στο μνημονικό του ψηφοφόρου και δημιουργούν ισχυρούς κομματικούς δεσμούς με την πάροδο του χρόνου. Αυτοί οι δεσμοί, «δείχνουν μια πολιτική «επιλογή» στα άτομα, διαμορφώνουν πολιτικές προδιαθέσεις και περιορίζουν τη βραχυπρόθεσμη μεταβολή στη συμπεριφορά των ψηφοφόρων ως προς τα διαθέσιμα πολιτικά κόμματα. Η κομματική ταύτιση, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, ενσαρκώνεται σε ψήφο.

Βέβαια, η κομματική ταύτιση διαχωρίζει το εκλογικό σώμα σε πλευρές. Λαμβάνουν χώρα διαχωρισμοί μεταξύ των ψηφοφόρων διαφορετικών κομματικών ταυτίσεων που ικανοποιούν τις ανάγκες των ανθρώπων να διαμορφώσουν την ταυτότητα τους. Η περίπτωση αυτή έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αφορά στην ανάγκη των ανθρώπων να αυτοπροσδιοριστούν. Τα άτομα τείνουν προς το κόμμα με το οποίο έχουν ταυτιστεί γιατί συγκλίνουν με τον τρόπο που βλέπουν τους εαυτούς τους Κοινωνικά, ιδεολογικά και πολιτικά.

Οι ψηφοφόροι αποφασίζουν χωρίς να χρειάζεται να συλλέγουν πληροφορίες για συγκεκριμένα ζητήματα. Αυτή η έλλειψη πληροφόρησης αντισταθμίζεται με την κομματική ταύτιση η οποία προσφέρει όλες τις απαντήσεις (Argzheimer et al., 2017, σελ 272). Παράλληλα η συμμετοχή στις εκλογές βοηθά τους ψηφοφόρους να τονώνουν τους κομματικούς τους δεσμούς. Η επαναλαμβανόμενη υποστήριξη καθορισμένου κόμματος στηρίζεται περισσότερο στην πράξη της ψήφου, κατ'επανά-

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΛΑΚΕΙΑΣ ΤΕΛΕΙΩΣΕ! ΧΑΣΑΜΕ!

ληψη, και όχι τόσο στις διαφορές ηλικίας στη σύνθεση του εκλογικού σώματος.

Η Στρατηγική Ψήφος!

Η πράξη της στρατηγικής ψήφου αφορά στην τάση των ψηφοφόρων να ψηφίζουν για ένα πολιτικό φορέα, που δεν βρίσκεται στην πρώτη θέση της προτίμησής του, διότι προσδοκούν, ότι το κόμμα τους δεν θα κερδίσει στις εκλογές και σύμφωνα με αυτή την πρόβλεψη του αποτελέσματος, επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν τη χρησιμότητα της ψήφου τους. Η βασική αιτιολογία αυτής της εκλογικής συμπεριφοράς συνδέεται με την ανάγκη του εκλογικού σώματος να μην «σπαταλήσει» την ψήφο και ταυτόχρονα να αποτρέψει τη σαφή εκλογική νίκη του πολιτικού κόμματος που δεν προτιμά

Στο βαθμό, που η στρατηγική ψήφος αλλοιώνει τις προτιμήσεις του εκλογικού σώματος, μπορεί να αποδειχθεί ένα μόρφωμα της Δημοκρατίας. Βέβαια, όταν «αποφασίζεται» σύμφωνα με ρεαλιστικές προσδοκίες και στοχεύει στη διαμόρφωση του αποτελέσματος που θα επιφέρει την προσφορότερη χρησιμότητα, έχει θετικές προεκτάσεις και

μπορεί να προσφέρει εκλογικά αποτελέσματα που «ευνοούν», σε έναν βαθμό, την πλειοψηφία.

Η Αποχή

Στο παρόν κείμενο εξετάζουμε την συμπεριφορά του εκλογικού σώματος, υπό την προϋπόθεση ότι συμμετέχει στην εκλογική διαδικασία. Παρ' όλα αυτά, σημαντικός αριθμός Ψηφοφόρων, ποσοστιαία, δεν ψηφίζει. Η «απουσία» της εκλογικής συγκατάθεσης δημιουργεί απορίες σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι απέχουν της εκλογικής διαδικασίας. Συνδέεται το φαινόμενο με μια τάση από πολιτικοποίησης; Άτομα με χαμηλότερα επίπεδα μόρφωσης παρουσιάζουν χαμηλή προετοιμασία στην επεξεργασία των πληροφοριών και στη διαμόρφωση πολιτικής κοινωνικοποίησης, προκειμένου να σχηματίσουν μια πολιτική απόφαση. Η απομάκρυνση από το χώρο της πολιτικής και ο πολιτικός παραγκωνισμός μπορούν να οδηγήσουν σε χαμηλά επίπεδα καθήκοντος και πολιτικής συνείδησης. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις του εκλογικού σώματος που παρουσιάζουν έλλειψη στους πόρους πληροφόρησης γιατί απλά αδυνατούν^[25] να «ασχοληθούν» με την πολιτική. Η οικονομική δυσπραγία και η υψηλή ανεργία είναι δύο παράγοντες που ωθούν σε αποχή. Σε αυτή την περίπτωση, οι ψηφοφόροι επιδιώκουν πρωτίστως τον βιοπορισμό τους, ως εκ τούτου η ενασχόληση με τον πολιτικό χώρο και την εκλογική διαδικασία, λαμβάνονται υπόψη ως «πολυτέλειες». Εν συνεχεία, στη διερεύνηση της αποχής, μπορούμε να «εντάξουμε» τις μεταναστευτικές ομάδες, και τις φυλετικές μειονότητες. Τα τελευταία χρόνια βέβαια, παρατηρείται έντονη κινητικότητα των φυλετικών ομάδων η οποία περιορίζει την πολιτική απομόνωση τους, όμως το φαινόμενο του οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού παραμένει παγκόσμιο και μπορεί να προσφέρει σημαντικά ευρήματα στην εκλογική αποχή. Ακόμα μια άλλη κατηγορία ατόμων που μπορεί να απουσιάσει από την εκλογική διαδικασία είναι οι «νέοι». Δεν είναι η ηλικία ο παράγοντας που επηρεάζει την αποχή, αλλά η χαμηλή εμπειρία και συνήθεια στην εκλογική διαδικασία. Άτομα στα πρώτα στάδια ενηλικίωσης, δεν έχουν ακόμα ζήσει και οικειοποιηθεί μια σειρά από γεγονότα και κοινωνικές συνθήκες, προκειμένου να μεταβούν σε πιο υψηλή πολιτική ενασχόληση. Στα στάδια ενηλικίωσης οι προσωπικές προτεραιότητες των νέων πιθανόν να υπερτερούν της πολιτικής και εκλογικής ενασχόλησης. Όπως αναμένεται, η Οικονομική ύφεση, η μεταβαλλόμενη συνθήκες της εποχής και μια σειρά από μεροληπτικές πολιτικές επιλογές μπορούν να απομακρύνουν τους ψηφοφόρους από τα πολιτικά κόμματα αλλά και την ίδια την εκλογική διαδικασία. Αν συνυπολογίσουμε τον περιορισμό των επιπέδων κομματισμού που παρουσιάζονται στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη δυσάρεσκων για να απέχουν τα άτομα. Αρκεί και η θολή και μπερδεμένη πολιτική προτίμηση. Όπως είδαμε παραπάνω, Ο κομματισμός φθίνει, οι οικονομικές συνθήκες μεταβάλλονται και οι παραδοσιακές ιδεολογικές συνδέσεις παρουσιάζουν καθοδική πορεία. Ως εκ τούτου, η Αποχή κάνει την εμφάνισή της και προβληματίζει. Σε αυτό το σημείο, η απουσία από την Εκλογική διαδικασία δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη ως μια τάση προς από πολιτικοποίηση. Είναι συνετό να διερευνηθεί, προκειμένου να χρωματιστούν οι κοινωνικές ανισότητες οι οποίες γεννούν διαφοροποιήσεις στη συμμετοχή. Στην περίπτωση όπου τα συμφέροντα αυτών που δεν ψηφίζουν διαφέρουν από όσους ψηφίζουν, το εκλογικό σώμα δεν εκπροσωπείται επαρκώς από τους πολιτικούς φορείς.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ορισμός της διαφθοράς στη Δημόσια Διοίκηση

Είναι αλήθεια ότι στη χώρα μας υπάρχει μακρά παράδοση φαινομένων διαφθοράς στις συναλλαγές του πολίτη με τις δημόσιες υπηρεσίες. Η διαφθορά και η κακοδιοίκηση αποτελούν σύμπτωμα κακής διακυβέρνησης η οποία έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην εφαρμογή αρχών ενός κράτους δικαίου όσο και στην οικονομική ανάπτυξη μιας κοινωνίας.

Τι είναι όμως διαφθορά; Διαφθορά θεωρείται οποιαδήποτε νομικά κολάσιμη συμπεριφορά που έχει κατάχρηση δημοσίου αξιώματος ή ρόλου για την επίτευξη ιδιωτικού οφέλους.[1] Το όφελος μπορεί να είναι υλικό ή ηθικό. Η διαφθορά περιλαμβάνει μεν την κατάχρηση εξουσίας που αφορά στη χρήση δημοσίου αξιώματος για την επιδίωξη προσωπικού οφέλους αλλά δεν ταυτίζεται με αυτήν. Η διαφθορά αποτελεί κάτι το ευρύτερο.

Συνήθως φαινόμενα διαφθοράς αποτελούν χαριστικές πράξεις της διοίκησης, οι μεσολαβητικές διαδικασίες της γραφειοκρατίας και η δωροδοκία. Η διαφθορά στο δημόσιο τομέα προκαλεί αναποτελεσματικότητα και αδιαφάνεια και οδηγεί σε φαινόμενα κακοδιοίκησης που εντείνονται από την πολυνομία και την έλλειψη ελεγκτικών μηχανισμών.

Η ποιότητα της διακυβέρνησης και της λειτουργίας των θεσμών αποτελούν κριτήρια νομιμότητας της δομής μιας πολιτείας. Μια δημοκρατική πολιτεία δεν επιτρέπει την εμφάνιση φαινομένων διαφθοράς, αντιθέτως η χρηστή διοίκηση και η δημοκρατική οργάνωση οδηγούν στην εξάλειψη τέτοιων φαινομένων. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η οικονομική ανάπτυξη ωθεί προς την εμφάνιση δημοκρατικών δομών και ότι η διαφάνεια στη διακυβέρνηση υποστηρίζει την οικονομική ανάπτυξη.

Παρόλο που η Ελλάδα είναι μια δημοκρατική χώρα παρουσιάζει την μεγαλύτερη διαφθορά στην Ευρώπη. Μάλιστα δε τα πολιτικά κόμματα στη χώρα μας θεωρούνται ως ο θεσμός με την μεγαλύτερη διαφθορά και αυτό σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν να καταπολεμηθεί η διαφθορά χωρίς εκβάθρων αλλαγές στο υφιστάμενο πολιτικό σύστημα. Η διαπλοκή και η διαφθορά αποτελούν συμφυή στοιχεία του νεωτερικού και ουσιαστικά του προαντιπροσωπευτικού συστήματος. Ο πόλεμος εναντίον των φαινομένων διαφθοράς απαιτεί την έξοδο από μια αντίφαση: Δεν είναι δυνατόν να καταστεί το πολιτικό σύστημα υγιές εάν δεν μεταβληθεί το ίδιο το πολιτικό σύστημα. Όταν λοιπόν στην πολιτική λέγεται ότι υπάρχει ανάγκη για εξυγίανση και διαφάνεια, τοποθετείται ένα δίλημμα ηθικής φύσεως στη θέση μιας ακραιφνώς πολιτικής επιλογής.

Υπό την έννοια αυτή, η καλλιέργεια μιας νέας πολιτικής κουλτούρας και

Χαρακτηριστικά της διαφθοράς. Το σύστημα εξουσίας στην Ελλάδα

μιας νέας ηθικής στη δημόσια διοίκηση αποτελούν αλληλένδετα στοιχεία μιας δεοντολογίας που θα οδηγεί στην εν γένει βελτίωση της διοίκησης και στην αποκατάσταση της διαφάνειας και της εξωστρέφειας. Οι αρχές της νομιμότητας, της ισότητας και της αξιοκρατίας, χαρακτηριστικά του σύγχρονου κράτους δικαίου είναι αναγκαίοτητα να γίνουν καθημερινό βίωμα.

Το Σύνταγμα του 1975 καθιερώνει για πρώτη φορά την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου.[2] [3] Έχουμε λοιπόν με την κατοχύρωση αυτή την παράλληλη πλεύση τόσο της αρχής του κοινωνικού κράτους όσο και της αρχής του κράτους δικαίου. Το φαινόμενο της διαφθοράς δεν συμβιβάζεται με την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου. Η διαφθορά είναι τελικά ένα αντισυνταγματικό φαινόμενο. Αντίκειται στην αρχή της νομιμότητας της δημόσιας διοίκησης σύμφωνα με την οποία τα διοικητικά όργανα μπορούν να προβαίνουν μόνο στις νόμιμες ή υλικές ενέργειες που προβλέπονται και επιβάλλονται ή επιτρέπονται από κανόνες δικαίου, οι οποίοι και καθορίζουν την αρμοδιότητά τους. Αντίκειται επίσης η διαφθορά στην αρχή του δημοσίου συμφέροντος σύμφωνα με την οποία οι ενέργειες των διοικητικών οργάνων αποσκοπούν πάντοτε στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Αντίκειται τέλος η διαφθορά στην αρχή προστασίας των δικαιωμάτων, δηλαδή την προστασία των δικαιωμάτων ή και συμφερόντων που κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα και προβλέπονται από την νομοθεσία, όπως το δικαίωμα της ισότητας, της αμεροληψίας της διοίκησης και της καλής λειτουργίας της. Η εξυπηρέτηση ιδιοτελών συμφερόντων από κρατικά όργανα εκτός του ότι αναιρεί την θεμελιώδη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης αντανάκλα ένα σημαντικό πρόβλημα που αναφύεται στο πλαίσιο της πολιτικής προσέγγισης της διαφθοράς. Στην προσέγγιση αυτή προϋποτίθεται το αντιπροσωπευτικό πρόσημο της πολιτικής εξουσίας.[4] Στο νεωτερικό κράτος η ιδιότητα του ελεγκτή και του ελεγχόμενου συναντώνται στο θεσμό του κράτους. Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι ότι η πολιτική δεν υπόκειται στη δικαιοσύνη, με την έννοια ότι δεν υπόκειται ο πολιτικός στη διαδικασία της δικαιοσύνης ευθύνης της εξουσίας.

Ως αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας παρατηρείται το φαινόμενο της νομιμοποίησης της πελατειακής διαπλοκής του πολιτικού προσωπικού, δηλαδή της μεταβολής των πολιτικών προσώπων ως εντολοδόχων των ιδιωτών αντί της λαϊκής θέλησης. Κατά τον τρόπο αυτό μεταλλάσσεται και διαφθείρεται ο σκοπός της.

ΦΩΤΙΟΣ ΖΥΓΟΥΛΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΣΚΟΥΛΑ 2 ΡΕΘΥΜΝΟ, ΤΗΛ: 2831035042, ΦΑΞ: 2831023392,
E-MAIL: k.kainotomia@gmail.com SITE: www.koinonikikainotomia.gr
FACEBOOK: Κοινωνική Καινοτομία <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

Η έκδοση της εφημερίδας «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» δίνει το χρονικό περιθώριο στους αναγνώστες της, να στείλουν τις κοινωνικές καινοτόμες προτάσεις τους, στην εφημερίδα στο φαξ 2831023392 ή στο e-mail: k.kainotomia@gmail.com

Οι προτάσεις αυτές θα παρουσιάζονται είτε ως άρθρο, είτε ως μέρος των διαλόγων, στα επόμενα φύλλα.

Για τον σκοπό αυτό σε κάθε έκδοση, θα αναγράφονται τα θέματα που θα συζητηθούν στην επόμενη έκδοση της 31/7/2017. Τα θέματα αυτά είναι:

1. ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ
2. ΚΡΑΤΟΣ	>> >>
3. ΑΓΟΡΑ	>> >>
4. ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ	>> >>
5. ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ	>> >>
6. ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:	>> >>
7. ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ:	>> >>
8. ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ:	>> >>

Η εφημερίδα «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» κυκλοφορεί σε συγκεκριμένα σημεία πώλησης στην ΚΡΗΤΗ. Τα σημεία αυτά αναγράφονται στην ιστοσελίδα. www.koinonikikainotomia.gr, στην οποία αναρτώνται αναλυτικά όλες οι εκδόσεις της εφημερίδας

Το αντίτιμο για την εφημερίδα είναι προαιρετικό. Στα σημεία πώλησης οι εφημερίδες διατίθενται σε ιδιαίτερο σταντ πάνω στο οποίο υπάρχει «κουμπάρας» στον οποίο ο αναγνώστης προαιρετικά εισφέρει την οικονομική βοήθεια του, για την συνέχιση της έκδοσης της εφημερίδας. Η οικονομική διαχείριση της εφημερίδας δημοσιεύεται σε κάθε έκδοση όπως παρακάτω.

1. ΔΑΠΑΝΕΣ: ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ 7^{ου} ΕΤΟΥΣ 2250 € - ΔΙΑΝΟΜΗΣ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ - ΙΔΡΥΣΗΣ: 1.716€ - ΛΟΙΠΑ
2. ΕΣΟΔΑ: ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ 2.100 € - ΚΟΥΜΠΑΡΑ: 2300 €
3. Εισφορές εκτός από τους κουμπάρδες δεν γίνονται δεκτές.

Την εφημερίδα διαχειρίζεται η Μη Κερδοσκοπική εταιρεία «Κοινωνική ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» με έδρα Σκουλά 2, Ρέθυμνο, τηλ 2831035042, φαξ 2831023392. Υπεύθυνος: κ. Δημήτρης Ηλιάκης, e-mail: demeliakis@gmail.com, τηλ: 6974322338, facebook: Κοινωνική Καινοτομία, <https://www.facebook.com/k.kainotomia/>.

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΤΥΠΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ • ΚΤΕΛ Χανίων - Ρεθύμνου

- Χανιά, ΚΑΦΕ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ οδός: Χατζ. Νταλιάνη 40. κ Σπύρος Ανδρουλάκης. τηλ 6973350988
- Χανιά Πολυχώρος ΜΕΓΑΛΟ οδός: Γρηγορίου Ε' 69. τηλ 2821072322
- ΚΤΕΛ, Καστέλι Κισσάμου
- Καστέλι Κισσάμου, περίπτερο έναντι 1^{ου} Γυμνασίου κ. Γεώρ. Τσουρουνάκης, τηλ. 6972289878
- Παλαιόχωρα καφετέρια ΚΟΚΟΝΑΤ κ. Αντώνης Σερριντάνης τηλ. 6971655429
- ΚΤΕΛ Παλαιόχωρας
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Καντάνου
- Βρύσες Αποκορώνου καφετέρια LA LUNA κ. Γιάννης Κασαπάκης τηλ 2825051500
- ΚΤΕΛ, Σταθμός Βρύσες Αποκορώνου

ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ • ΚΤΕΛ Ρεθύμνου - Χανίων - Ηρακλείου

- Ρέθυμνο: Κέντρο Τύπου Μοάτσου. κ. Χαρίση Ελευθερία τηλ. 2831025935
- Ρέθυμνο: Βιβλίο Τύπος, Ηγούμενου Γαβριήλ 137
- Ρέθυμνο: Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΝΗ κ. Τάσος Σταυρακάκης
- Ανώγεια super market ΑΡΙΑΔΝΗ, κ. Μπάμπης Δραμουντάνης
- Ανώγεια Οικία Μουσείο Νίκου Ξυλούρη
- Σίσραρχα, Καφενείο κ. Κλάδου
- Πέραμα, καφετέρια REVANS, τηλ 2834023319
- Σπήλι, super market, Σταύρος Μπριλάκης
- Πλακιάς, super market, Κώστας Τριπολιτάκης, τηλ. 6972186997
- Πλακιάς, super market, ΣΥΝΚΑ
- Κάνεβος, super market Μαρία Ηλιάκη - Κουρμούλη

ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ • ΚΤΕΛ Ηρακλείου - Ρεθύμνου - Λασιθίου

- Ηράκλειο Διοκοπολείο Αεράκης τηλ. 6980976609 (Πλατεία Κοραή)
- S/M ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ (Ν. Αλικαρνασού - Γαζου - Παραλιακής - Οδ. Κρασανάκη Αγ. Ιωάννης - Οδός Παπανδρέου, Λεωφόρος Ικάρου)
- Ηράκλειο Κέντρο Τύπου κ. Βαγγελιώ Κουτάντου τηλ. 2810231090
- Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ και Καφετέρια ΚΤΕΛ Μοίρες Ηρακλείου
- Βιάννος καφέ ΑΔΑΜΑΚΗΣ κ. Ειρήνη κ υιός Πετράκης τηλ 2895022249
- Τυμνάκι: Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ • Ιεράπετρα - Σταθμός ΚΤΕΛ και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

- Άγιος Νικόλαος καφετέρια Αστέρια λιμάνι Αγ. Νικολάου κ. Μιχ. Σγουρός τηλ. 6944714853
- Άγιος Νικόλαος - Σταθμός ΚΤΕΛ Αγίου Νικολάου και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
- Σητεία - Σταθμός ΚΤΕΛ Λασιθίου και Super market ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ